

VASA UNIVERSITET

Enheten för marknadsföring och kommunikation
Utbildningsprogrammet för språkbadsundervisning

Hanna-Maria Häivälä

”Vi ska sätta buntarna ner”

En fallstudie om fyra pedagogers användning av finlandismer i
språkbadsdagem

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2018

INNEHÅLL

TABELLER	2
TIIVISTELMÄ	3
1 INLEDNING	5
1.1 Syfte	7
1.2 Material	9
1.3 Metod	13
2 SPRÅKBAD	18
2.1 Språkbadets mål	20
2.2 Språkbad på daghemsnivå	21
2.3 Lärarens roll i språkbad	23
2.4 Språkbadslärare i Finland	24
3 KORT OM FINLANDSSVENSKAN	26
3.1 Finlandssvenskan förr och nu	26
3.2 Finlandismer	28
3.3 Hurdant språk ska man använda?	31
4 FINLANDISMER I SPRÅKBADSDAGHEM	34
4.1 Finlandismer i tre språkbadsdagem	34
4.2 Användning av finlandismer enligt antal	58
4.3 Likheter och olikheter i användningen av finlandismer hos informanterna	62
5 SLUTDISKUSSION	72
KÄLLOR	76

BILAGA

Bilaga 1. Frågor till pedagoger	81
---------------------------------	----

TABELLER

Tabell 1. Undersökningens informanter	9
Tabell 2. Mängden inspelade minuter	12
Tabell 3. Antalet ord i olika kategorierna	35
Tabell 4. Allmänord som får annan betydelse än den angivna i SAOLhist (2015)	35
Tabell 5. Ord som finns i SAOLhist (2015) och som omnämns som finlandismer	45
Tabell 6. Ord som har ingen betydelse i SAOLhist (2015)	48
Tabell 7. Tvärspråkliga ord och uttryck med finskt led	52
Tabell 8. Antal använda etablerade finlandismer i mitt material	58
Tabell 9. Antal använda tvärspråkliga ord med finskt inslag i mitt material	59
Tabell 10. Antal använda finlandismer enligt situationer	60
Tabell 11. Antal använda finlandismer enligt modersmål	61
Tabell 12. Antal använda finlandismer enligt ort	61
Tabell 13. Olika finlandismer som används av alla pedagoger	65
Tabell 14. Finlandismer som används av flera än en pedagog	66
Tabell 15. Finlandismer som används för att stödja förståelse	68
Tabell 16. Exempel på användningen av finlandismen <i>kura</i>	70

VAASAN YLIOPISTO**Markkinoinnin ja viestinnän yksikkö**

Tekijä:	Hanna-Maria Häivälä
Pro gradu -tutkielma:	Vi ska sätta buntarna ner – en fallstudie om fyra pedagogers användning av finlandismer i språkbadsdaghem
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Koulutusohjelma:	Kielikylpykoulutuksen koulutusohjelma
Valmistumisvuosi:	2018
Työn ohjaaja:	Siv Björklund

TIIVISTELMÄ:

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää finlandismeja joita kielikylpylastentarhanopettajat käyttävät työssään päiväkodissa. Vertailen lastentarhanopettajia, jotka työskentelevät Vaasassa ja Helsingissä ja joiden äidinkieli on suomi ja ruotsi. Lisäksi olen pohtinut tutkimuksessa syitä käytettyjen finlandismien taustalla.

Kyseessä on tapaustutkimus, jonka kohderyhmänä on neljä kielikylvyn lastentarhanopettajaa. Kaksi lastentarhanopettajaa työskentelee Vaasassa ja kaksi Helsingissä. Molemmissa kaupungeissa kielikylpylastentarhanopettajien äidinkielenä on suomi ja ruotsi. Materiaali on kerätty nauhoittamalla opettajien puhetta ryhmässä ennalta sovituissa tilanteissa. Lastentarhanopettajat ovat äänittäneet itseään. Olen litteroinut äänitteet ja esittelen tulokset sisällönanalyysin avulla. Lisäksi olen esittänyt muutamia haastattelukysymyksiä lastentarhanopettajille. Analyysissä käyn läpi vastauksia ja yhdistän niitä nauhoitusten tuloksiin.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että lastentarhanopettajat käyttävät puheessaan lapsille finlandismeja. Olen jakanut käytetyt finlandismit neljään kategoriaan: sanat, joilla on toinen merkitys suomenruotsissa kuin ruotsinruotsissa (lähteenä SAOLhist); sanat, jotka SAOLhist tunnistaa samalla merkityksellä tai finlandismina; sanat, joita SAOLhist ei tunne sekä poikkikieliset sanat, joilla on suomenkielisiä vaikutteita. Verratessa suomenkielisten lastentarhanopettajien puhetta ruotsinkielisten lastentarhanopettajien puheeseen käyttävät äidinkieleltään suomenkieliset lastentarhanopettajat enemmän finlandismeja kuin ruotsinkieliset. Finlandismeja käytetään apuna kääntämään kieltä lapsille.

Vaikka lastentarhanopettajat tutkimuksen mukaan käyttävät finlandismeja työssään, ovat he kuitenkin kielenkäytössään tietoisia kielellisen mallin roolistaan ja tekevät myös tietoisia ratkaisuja olla käyttämättä finlandismeja puheessaan. Myös tämä käy ilmi tutkimuksessa.

AVAINSANAT: språkbud, daghem, lärarspråk, finlandssvenska, finlandism

1 INLEDNING

Att kunna olika språk gör att människor som inte har samma språk kan kommunicera med varandra. Ett språk förknippas ofta med ett land men dessutom finns det länder där man talar olika språk inom samma land. Finland är ett tvåspråkigt land och det finns flera tvåspråkiga städer i vårt land. För att kunna arbeta och vara en aktiv medlem i en sådan stad är det viktigt att kunna båda språken.

Finland är ett tvåspråkigt land på grund av dess historia. Finland var en del av Sverige i 600 år fram till 1800-talet (Infopankki 2017b). Därför finns det vissa delar i vårt land med invånare som talar svenska som sitt modersmål. Finland har ändå varit skilt från Sverige sedan 1809 vilket har lett till att den svenska som talas i Finland har utvecklats annorlunda än svenskan som talas i Sverige. Svenskan som talas i Finland kallas för finlandssvenska och språkliga skillnader i finlandssvenskan jämfört med sverigesvenskan som talas i Sverige innefattar bl.a. s.k. finlandismer (för närmare definition av finlandism se avsnitt 3.2). (Reuter 2014: 13–14)

Det finns ett behov hos folk i Finland att kunna båda nationalspråken: finska och svenska. Strävan är att man ska kunna kommunicera på båda språken och det är därför bra att man har börjat studera olika sätt att lära sig andraspråk än sitt modersmål ur samma synvinkel som man forskar i hur man lär sig sitt förstaspråk. Krashen (1981: 1–2) har föreslagit att det är viktigt att det språket som lärs in anpassas till inlärares nivå. Inlärares ska få höra språket på sin egen språkliga nivå och har då möjlighet att utveckla språket enligt sin naturliga inlärningsordning som liknar barnets sätt att lära sig språket.

Ett effektivt sätt för andraspråksinläring är språkbad. Språkbad i Finland fungerar huvudsakligen på det sättet att finskspråkiga barn lär sig svenska. Språkinläringen görs så naturlig som möjlig och den påminner om det sätt på vilket man lär sig sitt modersmål. Det är andraspråket som används för kommunikation i språkbad. (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 9)

Kommunikationen spelar en stor roll i språkbad. Barnen ska bli funktionellt tvåspråkiga. Språkbad ställer vissa krav på språkbadslärare. I språkbad är det lärarens uppgift att uppmuntra barnet till språk och lärarna fungerar som språkliga modeller för barnen. (Björklund, Kaskela-Nortamo, Kvist, Lindfors & Tallgård 2005: 3, 7)

Alla lärare har en roll som språklig modell men i språkbad betonas denna. Språkbadslärare är tvåspråkiga på det sättet att hen förstår barnens förstaspråk. Språkbadsspråket behöver inte vara lärarens modersmål men hen ska kunna använda språket liksom sitt modersmål: klart standardspråk som är så språkligt korrekt som möjligt. (Bergroth 2015: 55–60)

Mitt forskningsområde språkbad är bekant för mig inom många områden i mitt liv. Jag själv studerar i lärarutbildningen för språkbad och dessutom har jag två barn i språkbad. Språkutvecklingen är viktig för mig och jag är intresserad både av min egen utveckling samt mina barns utveckling. Jag själv känner att det är svårt att börja undervisa i språkbadsklass. Det gäller svenska språket. De som har svenska som modersmål och ska börja undervisa språkbadselever har bättre möjligheter att koncentrera sig på innehållet i sin undervisning medan jag som har finska som modersmål måste hela tiden söka ord och lära mig något nytt om språket. Det är därför jag är intresserad också av skillnader mellan lärare som i språkbad har finska eller svenska som modersmål.

Jag som själv har vuxit upp i ett helt finskspråkigt område har kommit i kontakt med svenskspråkiga människor först i Karleby och senare i Vasa. Genom studier har jag bekantat mig mera med finlandssvensk kultur och historia bakom språket. Jag har förstått att det finns skillnader i svenska språket mellan Finland och Sverige. Det har jag märkt i kontakter med svenskspråkiga att finskan hörs i deras tal: ”Min kaveri berättade en jättekiva juttu.” eller ”Barnen ska ha kurabyxor på sig.” Jag lärde mig också att det finns uttryck som låter svenska för mig men är använda endast i Finland t.ex. ”Jag för hamburgaren till bordet” då jag jobbade på McDonald’s. Senare lärde jag mig att de här uttrycken kallas för finlandismer. Jag lärde mig också att dialekter är en viktig del av finlandssvensk kultur. Därför är jag intresserad av lärares språkanvändning inom olika områden.

1.1 Syfte

I min avhandling studerar jag användningen av finlandismer hos fyra pedagoger som arbetar i språkbadsdaghem i Vasa och i Helsingfors. Två av de utvalda pedagogerna har gått i skolan på finska och har modersmålet finska. Två av dem har gått i skolan på svenska i Finland och har modersmålet svenska. Jag har med ett daghem i Vasa och två daghem i Helsingfors. Pedagogerna i båda städerna representerar båda språken. För att enklare samla in material ville jag först få med ett daghem från båda städerna som skulle ha pedagoger med båda modersmålen men det lyckades inte i Helsingfors.

Jag undersöker användningen av finlandismer i vardagliga situationer i daghem, dvs. påklädning, samling och lunch. De här situationerna är redan bekanta för barn som har gått i språkbad i en termin eller längre. Det gör att terminologin som pedagogerna använder i de här situationerna har en viss rutin. Därför antar jag att språket hos de utvalda pedagogerna är så naturligt som möjligt. Jag jämför de använda finlandismerna enligt pedagogernas modersmål eftersom jag själv är intresserad av språket hos pedagoger som har olika modersmål. Dessutom jämför jag de använda finlandismerna enligt städer som pedagogerna arbetar i. Det gör jag därför att jag antar att språket varierar enligt ort. År 2016 i Vasa är andelen svenskspråkiga 22,6% (15 416 svenskspråkiga invånare) medan den år 2015 i Helsingfors är 5,7% (36 004 svenskspråkiga invånare) (Vasa stad 2017a; Helsingfors stad 2017).

För att uppnå mitt syfte med undersökningen av fyra olika pedagogers användning av finlandismer i språkbadsdaghem har jag formulerat följande forskningsfrågor:

1. Vilka finlandismer använder pedagoger i språkbadsdaghem?
2. Skiljer sig användningen av finlandismer mellan pedagoger beroende på modersmål, ort eller situation som pedagogerna arbetar i?
3. Vilka möjliga orsaker finns bakom de använda finlandismerna?

Jag antar att det finns en del finlandismer som används ofta i språkbadsdaghem. Finskans påverkan hörs i det svenska språket som talas i Finland så jag antar att det hörs också i språkbadsdaghem. Marjo Savijärvi (2011) har studerat andraspråksinlärning i

språkbadsdaghem ur barnens synvinkel. Hon har med hjälp av samtalsanalys beskrivit flera situationer i ett språkbadsdaghem. Hennes resultat visar att barnen i språkbad lär sig andraspråket genom gemensam verksamhet. Att pedagogen kan barnens förstaspråk har stor betydelse: barnen kan uttrycka sig och läraren kan reagera på barnens tal.

Margareta Södergård (2002) har undersökt kommunikation mellan språkbadsbarn och språkbadsbarntädgårdslärare i ett daghem. Hennes avhandling visar lärarens viktiga roll i barnens språkutveckling. Andraspråkstillägandet varierar individuellt från barn till barn. Språkbadsmiljön lockar till språkanvändning och lärarens roll är central. Interaktionen mellan lärare och barn spelar en central roll för att barnen ska börja använda svenska språket mera.

Heidi Harju-Luukkainen (2007) har undersökt språkbadsdaghemsbarn och deras språkutveckling. På basis av hennes forskningsresultat om barnens språkutveckling har hon utvecklat en didaktisk modell för språkbadsdaghem. Den visar att växelverkan mellan barnet och den vuxna i språkbadsdaghem hör till de viktigaste principerna i språkbad.

Jag antar att de pedagoger som har svenska som modersmål använder mera finlandismer eftersom det hör till deras kultur som finlandssvenskar. Margareta Södergård och Sofia Tjärü (2008) har studerat blivande barntädgårdslärares syn på finlandismer. De har med hjälp av ett frågeformulär kategoriserat finlandismerna enligt blivande barntädgårdslärares åsikter om dominans och acceptans. Deras resultat visar att barntädgårdslärare är bekanta med finlandismer och använder dem. Det finns ett fåtal så starka finlandismer som är så dominerande att informanterna inte känner till de allmänsvenska alternativen eller inte vill använda dem.

Jag antar att pedagoger som arbetar i Helsingfors använder mera finlandismer än pedagoger i Vasa. Det har sin grund i att det finns mera finskspråkiga i södra Finland och språken har blandats mera under åren. Margareta Södergård och Sofia Tjärü (2009) har under en presentation vid konferensen Svenskan i Finland redogjort för användningen av finlandismer på olika finlandssvenska daghem. De har bandat in material från flera daghem och sökt finlandismer i det insamlade materialet. Deras resultat visar 52

bekräftade finlandismer och ca 17 misstänkta finlandismer under 11 timmars och 9 minuters inspelningstid. I Nyland används 29 finlandismer i ca 4 timmars film och i Österbotten används 11 finlandismer i ca 3 timmars film.

1.2 Material

Som material i min undersökning använder jag inspelat material. Jag bandade in två pedagoger i ett språkbadsdaghem i Vasa och två pedagoger i två språkbadsdaghem i Helsingfors. I Vasa hittade jag ett daghem där två pedagoger med olika modersmål finns under samma tak. I Helsingfors har jag informanter från två olika daghem, en av dem har finska som modersmål, den andra har svenska som modersmål.

När jag talar om de pedagoger som jag följer i min undersökning så använder jag bokstäverna FI (finska) och SV (svenska) enligt pedagogernas modersmål och siffrorna 1 (Vasa) och 2 (Helsingfors) enligt det om de arbetar i Vasa eller i Helsingfors. Alla mina informanter är kvinnor. I tabell 1 presenterar jag studiens pedagoger, deras utbildning och år som de har arbetat i daghem samt i språkbad:

Tabell 1. Undersökningens informanter

Informant	Modersmål	Arbetar i	Utbildning	Arbetsår i daghem	Arbetsår i språkbad
FI1	finska	Vasa	kandidat i pedagogik, pedagogstuderande	8	2 heltid, 6 deltid
FI2	finska	Helsingfors	barntädgårdslärare	20	6
SV1	svenska	Vasa	barntädgårdslärare	11	9,5
SV2	svenska	Helsingfors	socialpedagog + förskolekompetens	14	11,5

FI1 studerar fortfarande. Pedagog FI2 har gjort sin utbildning på finska. Pedagogerna FI2 och SV2 nämner att de har deltagit i språkbadskurser eller introduktionsdagar. Pedagogerna FI2, SV1 och SV2 har arbetat längre än 10 år i daghem. FI1 har arbetat endast i språkbadsdaghem. FI2 har arbetat kortast tid i språkbad.

De två utvalda pedagogerna i Vasa arbetar i en nybörjargrupp, barnen är femåriga och de har börjat i språkbad hösten 2016. Inspelningarna gjordes efter en termin av språkbadsundervisning. I gruppen finns 21 barn. I den ena språkbadsgruppen i Helsingfors där FI2 arbetar har hälften av barnen börjat i språkbad hösten 2015 och den andra hälften hösten 2016. Inspelningarna ägde rum efter en termin av språkbadsundervisning för vissa och en och halv termin för andra. I gruppen finns 10 barn. I den andra språkbadsgruppen i Helsingfors där SV2 arbetar har barnen börjat i språkbad hösten 2016. Inspelningarna skedde efter en termin av språkbadsundervisning. I gruppen finns 22 barn.

Materialinsamlingen har skett via inspelningar som pedagogerna själva har bandat in i vissa situationer som vi kommit överens om före inspelningen, dvs. påklädning, lunch och samling. Jag har valt dessa tre situationer eftersom de hör till vardagen i språkbadsdaghem. I alla dessa funktioner har språkbadsläraren en roll där han eller hon använder språket som modell. Det är lätt att veta när funktionen börjar och när den tar slut. (Mård 2002: 21–23)

I funktionen påklädning finns språkbadslärare oftast närvarande för att hjälpa barnen (Mård 2002: 22). I mitt material är pedagogerna med barnen och hjälper dem med påklädning i alla daghem. I påklädningssituationer diskuterar alla pedagoger mest med enskilda barn men också gemensamma råd till barnen ges.

I funktionen lunch äter språkbadsläraren mat tillsammans med barnen. Inspelningarna i lunchsituationen varierade, pedagogerna i Vasa bandade in när de åt med barnen, pedagog FI2 bandade in när hon delade ut maten samt åt med barnen och pedagog SV2 bandade in endast matutdelningen. Därför varierade också diskussionen: pedagogerna i Vasa

diskuterade med barnen som var delade i smågrupper, pedagog FI2 diskuterade med enskilda barn samt med hela gruppen och pedagog SV2 diskuterade med enskilda barn.

I funktionen samling har språkbadslärare en informativ roll: vissa rutiner går igenom, t.ex. datum, väder och dagens program (Mård 2002: 23). I mitt material berättar alla pedagoger någonting om dagens samt veckans program. Vädret diskuterar endast pedagog SV2. Det går också igenom närvarande barn och vilka som är borta. Alla pedagoger går igenom veckodag eller datum. Dessutom sjunger pedagogerna tillsammans med barnen eller skapar berättelser tillsammans. I samlingssituationen är alla barnen närvarande och pedagogerna talar gemensamt till hela gruppen.

Inspelningarna ägde rum i januari och februari 2017. Jag har transkriberat alla inspelningar själv. Transkribering betyder att översätta talat språk till skriftlig form (Norrby 2004: 89). Jag transkriberade endast pedagogernas tal, inte barnens tal eftersom det är pedagogernas tal som jag är intresserad av. Jag transkriberade ordagrant, allt tal transkriberas inkluderande fyllnadsord och upprepningar. Jag transkriberade däremot inte pauser eller enstaka ljud. (Aineistonhallinnan käsikirja 2017)

I tabell 2 framgår mängden bandade minuter hos varje pedagog. De två pedagoger som bandade i Vasa arbetar på samma daghem och de bandade sig varannan dag. Jag fick sammanlagt 12 bandningar, 6 av varje pedagog. En bandning i en lunchsituation av pedagog SV1 blev förstörd och kunde inte littereras lika noggrant som andra. Jag har ändå tagit hänsyn till sådana finlandismer i den bandningen som jag kan uppfatta.

Pedagog FI2 har bandat sig under en vecka. Jag fick sammanlagt 9 bandningar från olika situationer. I två situationer har pedagog FI2 stängt av apparaten och fortsatt på nytt i samma situation. Pedagog FI2 har bandat lunchsituationen tre gånger eftersom hon tyckte att den första gången hördes dåligt. Pedagog SV2 har bandat sig under en vecka. Jag fick sammanlagt 6 bandningar av henne.

Tabell 2. Mängden inspelade minuter

Informant	Samlingssituation	Påklädningsituation	Lunchsituation	Inspelade minuter sammanlagt
FI1	$10 + 12 = 22$	$12 + 12 = 24$	$24 + 24 = 48$	94 (1h 34min)
FI2	$20 + 13 = 33$	$5 + 7 + 15 = 27$	$9 + 3 + 20 + 29 = 61$	121 (2h 1min)
SV1	$21 + 10 = 31$	$9 + 8 = 17$	$19 + 20 = 39$	87 (1h 27min)
SV2	$11 + 8 = 19$	$30 + 13 = 43$	$16 + 12 = 28$	90 (1h 30min)
	105 (1h 45min)	111 (1h 51min)	176 (2h 56min)	392 (6h 32min)

Sammanlagt har jag transkriberat 392 minuter, dvs. 6 timmar och 32 minuter. Jag fick mest material från lunchsituation, sammanlagt 2 timmar och 56 minuter. Jag fick nästan lika mycket material från påklädnings- och samlingssituation: 1 timme och 45 minuter från samlingssituation och 1 timme och 51 minuter från påklädningsituation.

FI2 har bandat in sig mest, 2 timmar och 1 minut. Det beror på att hon bandade in tre olika lunchsituationer. Jag har inte uteslutit någon inspelning eftersom jag var efter så många olika finlandismer som möjligt men det påverkar troligtvis resultaten när man räknar mängden använda finlandismer. SV1 har bandat in sig kortast, 1 timme och 27 minuter. Dessutom blev en av hennes lunchinspelningar förstörd så det påverkar också när man räknar mängden använda finlandismer. Mängden inspelade minuter hos FI1 och SV1 och SV2 avviker inte mycket från varandra.

Alla pedagoger har bandat in sig mest i lunchssituation förutom SV2. Hon har en lång inspelning i påklädningsituation vilket leder till att hon har mest i påklädningsituation. FI2 och SV1 har bandat in sig kortast i påklädningsituation, FI1 och SV2 har bandat in sig kortast i samlingssituation.

Efter inspelningarna ville jag ge ordet till pedagogerna om deras uppfattningar om finlandismer. Jag ville veta om de medvetet använder dem. Därför gjorde jag en liten

intervju. De fick en lista av frågor per e-post (finns som bilaga 1) efter inspelningarna. Jag hade med i intervjun bakgrundsuppgifter, uppfattning om begreppet finlandism samt åsikter om användning av finlandismer. Ordningsföljden i frågorna var från generella frågor (om bakgrund) till personliga åsikter (om finlandismer och användning av dem) (jfr Bell 2011: 147) . Pedagogerna fick svara skriftligt eller muntligt. Tre av dem skrev sina svar och en bandade in svaren.

1.3 Metod

Vid kvalitativ forskning vill man beskriva verkligt liv där händelser formar varandra (Hirsjärvi 2007: 157). Man är intresserad av sin omgivning ur ett subjektivt perspektiv. Forskaren ser sitt forskningsobjekt som en del av omvärlden. Intresset ligger hos individen och man är intresserad av hur den omgivande verkligheten tolkas och uppfattas. (Backman 2016: 55–56) Kvalitativ forskning är övergripande (Hirsjärvi 2007: 160). Min forskning är en kvalitativ forskning eftersom det är fråga om faktiskt daghem där pedagogerna som bandat in sig arbetar. Det som pedagogerna säger och gör i sitt arbete påverkar barnen som hör till gruppen.

Det finns flera olika sätt att göra kvalitativ forskning. Olika metoder presenterar olika forskningssätt. Hirsjärvi (2007: 160) har samlat ihop typiska drag för kvalitativ forskning. Sådana som gäller i min undersökning är att materialet samlas in i naturliga, aktuella situationer. I min undersökning samlades materialet in med hjälp av studiens informanter. Forskningsobjekten väljs noggrant inte slumpmässigt, i min undersökning har jag själv valt studiens informanter. Materialet analyseras med hjälp av induktiv analys: jag testar ingen hypotes utan granskar detaljer, det som är viktigt framkommer i materialet.

Fördelen med detta sätt att samla in materialet är att situationerna är så autentiska som möjligt. Det är fråga om riktiga händelser i riktig verksamhet, i mitt fall riktiga pedagoger i sin arbetsmiljö bland barngrupper. Det finns ändå den möjligheten att informanterna är medvetna om att de blir inspelade och därför kan materialet påverkas av det. Informanterna visste att jag analyserar deras språkanvändning men inte att det gäller

finlandismer. Det fick de veta först efter inspelningarna. Dessutom är det också svårt att få material av olika informanter på det sättet (t.ex. antal inspelade minuter) att det är helt jämförbart.

Forskningsplanen ändras flexibelt när forskningen går vidare (jfr. Hirsjärvi 2007: 160). I min undersökning bestämde jag mig efter materialinsamlingen (inspelningarna) att jag ville ha mera material (intervjuer). I intervjun (se bilaga) ville jag få veta om pedagogerna medvetet använder finlandismer just bland språkbadsbarn.

Min undersökning är en fallstudie: det är fråga om detaljerad information om en liten mängd fall som är relaterade till varandra. Man väljer den undersökta situationen och undersöker den i sin omgivning i naturliga situationer med hjälp av observationer eller intervjuer. (Hirsjärvi 2007: 130–131) Fenomen undersöks i sin realistiska miljö. Fallstudier kan vara beskrivande, förklarande eller undersökande. (Backman 2016: 57). I min undersökning vill jag beskriva och undersöka det som framgår i mina bandningar och förklara med hjälp av intervjun.

Fallen i forskningen är unika och materialet tolkas enligt det (Hirsjärvi 2007: 160). Kritik som handlar om fallstudier gäller att det kan vara svårt att generalisera resultaten från fallstudier (Bell 2011: 21). I min forskning är jag medveten om att mitt material sannolikt skulle ge annorlunda resultat om informanterna var andra. Min forskning ger ändå svar på forskningsfrågor som kunde vara svåra att forska i på något annat sätt. Man kan jämföra med Södergårds och Tjårus (2008) forskning där de med hjälp av ett frågeformulär har tagit reda på vilka finlandismer blivande barnträdgårdslärare kan tänka sig att använda när de arbetar i en barngrupp. Deras resultat anges mera kvantitativt. I min undersökning kan jag jämföra det som pedagogerna anser att de gör med det som de faktiskt gör.

Att göra en studie i en eller flera daghemsgrupper är inte någonting som man bara bestämmer själv över. Till en undersökning som gäller stadens verksamhet behöver man forskningstillstånd. Jag fick forskningstillstånd i två städer: Vasa och Helsingfors. I en studie ska inte finnas något som gör att en enskild individ kan kännas igen. Anonymiteten

i min forskning betyder att jag inte nämner de daghem som har deltagit i studien. Ifall barnens eller annan personals namn förekommer i mitt material så har jag ändrat namnen. (jfr. Bell 2011: 57)

Jag använder innehållsanalys som metod i min undersökning. Det är ett analysätt som kan användas i all kvalitativ forskning. En stor del av olika metodtyper baserar sig på innehållsanalys. (Tuomi & Sarajärvi 2013: 91) Enligt Bell (2011: 129) innebär innehållsanalys att man räknar det antal gånger som vissa faktorer uppträder i en källa. I min studie utgörs faktorerna av finlandismer. Man fortsätter genom att sätta dem i ett sammanhang. Till sist tolkar och förklarar man det som man har fått reda på. (Bell 2011: 129)

Min analys är delad i tre delar. I den första delen presenterar jag olika finlandismer i mitt material. Jag har klassificerat finlandismerna i fyra kategorier. Jag har sökt olika finlandismer i mitt material med hjälp av följande källor: Gustafsson (2000), af Hällström-Reijonen & Reuter (2008), Södergård & Tjäru (2008, 2009) och Reuter (2014). För att identifiera finlandismer jag är intresserad av har jag använt mig av databaser SAOLhist (2015) och Kielitoimiston sanakirja (2017). SAOLhist (2015) innehåller olika utgåvor av Svenska Akademiens Ordlista. Kielitoimiston sanakirja omfattar finska ord.

Till den första kategorin hör allmänord som får en annan betydelse i finlandssvenskan än den angivna i SAOLhist (2015) Ett exempel på ett sådant ord är *batteri*, enligt SAOLhist (2015) är det fråga om en sorts ackumulator medan betydelsen i mitt material är "värmeelement". I den andra kategorin finns ord som finns i SAOLhist (2015) och som omnämns som finlandismer. Ett exempel på ett sådant ord är *halare*, som enligt SAOLhist (2015) är en finlandism för ordet 'overall'. I den tredje kategorin finns ord som inte finns i SAOLhist (2015). Som exempel kan jag lyfta fram ordet *karkki* som är ett direkt lånord från finska (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 91). Orden i de tre första kategorierna är alla finlandismer enligt mina källor och därför kallar jag dem för etablerade finlandismer. Skillnaden mellan dem avgörs enligt om de finns i SAOLhist (2015) men har en annan betydelse, om de har angetts som finlandism i SAOLhist (2015) eller om de inte finns i SAOLhist (2015) utan finns i källor som anger finlandssvenska ord och uttryck

(Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008; Södergård & Tjåru 2008, 2009; Reuter 2014). Till den fjärde kategorin hör tvärspråkliga ord med finskt inslag. Där har jag tagit med det som i mitt material avviker från allmänsvenskan och inte finns i SAOLhist (2015) men finns i Kielitoimiston sanakirja (2017). Orden är alltså finskspråkiga eller förkortningar av finska ord. Ett exempel på ett sådant ord är *piimäburk* där 'piimä' är finska men 'burk' är svenska.

Vissa finlandismer är svåra att hitta och känna igen som finlandismer. Som en finskspråkig person har jag begränsade språkkunskaper för att hitta alla finlandismer. Det samma kan ändå gälla även finlandssvenskar. Det finns möjlighet att övertolka vissa situationer. af Hällström-Reijonen (2012: 87) funderar på möjligheten att vara "hemmablind" och missa några finlandismer eller att övertolka vissa standardspråkliga drag som finlandismer. Svårigheter att känna igen finlandismer kan dyka upp även bland sverigesvenskar, t.ex. Lyngfelt (2011) och Melin-Köpilä (1996) har som professionella språkvetare inom svenska språket samt sverigesvenskar fungerat som granskare av språket i finlandssvenska texter men även de anser att det kan vara svårt att känna igen precis alla finlandismer.

Andra delen i min analys består av jämförelser i användningen av finlandismer. Tuomi och Sarajärvi (2013: 120) säger att man kan fortsätta analysen genom att kvantifiera sitt material. Jag kvantifierar mitt material genom att räkna finlandismer som finns i mitt material. Jag räknar antalet olika finlandismer i olika bandningssituationer. Jag gör en skillnad mellan de olika typer av finlandismer som jag är intresserad av: etablerade finlandismer (kategorierna 1 och 2 och 3) samt tvärspråkliga ord med finskt inslag (kategori 4). Efter det räknar jag olika använda finlandismer enligt ort som pedagogerna arbetar i och enligt modersmål som pedagogerna har. I jämförelsen kunde resultaten bli annorlunda om man skulle försöka inkludera alla finlandismer som pedagogerna använder. Det gör jag ändå inte på grund av svårigheten att kunna identifiera alla finlandismer.

Den tredje delen av analysen består av att kombinera finlandismer i inspelningar och pedagogernas uppfattning om finlandismer. Först sökte jag likheter i användningen av

finlandismer: vilka används av alla pedagoger och vilka används av de flesta. Jag märkte också att det fanns en koppling mellan användning av vissa finlandismer som stöd för förståelse. Jag formade olika tabeller för att enkelt kunna visa vilka finlandismer som används av vilka pedagoger. Jag anser att det gör min undersökning mera pålitlig. Efter att ha kategoriserat dem sökte jag likheter ur intervju svaren som stödde mina tabeller. Dessutom gjorde jag tvärtom, något som dök upp i pedagogernas svar kunde jag bevisa på grund av insamlat material.

2 SPRÅKBAD

Olika orsaker till att människor nuförtiden lär sig andraspråk och även flera språk har Baker (2011: 117–118, 120) delat under två rubriker: samhälleliga och individuella orsaker. Orsaker som har att göra med samhället är t.ex. att man vill låta barnen bli en del av en majoritet, man vill bibehålla något språk eller skapa harmoni mellan två starka språkgrupper inom samma region. Dessutom finns det orsaker som handlar om ekonomi och handel samt förståelse av andra kulturer. Individuella orsaker har att göra t.ex. med kulturell medvetenhet, generell utbildning samt känslösamma värden.

Skolan är den mest omfattande institutionen som erbjuder inläring av främmande språk. Det diskuteras mycket om barnens ålder när de ska lära sig ett andraspråk och framgång i färdigheter på det språket. (Baker 2011: 122, 124) Det talas om en kritisk period för språkinläringen även om forskare inte tycker likadant om den. Barn förefaller ofta lära sig ett andraspråk snabbt och kunna nå en nivå som liknar infödda talares nivå. (Abrahamsson & Hyltenstam 2003: 29–30) Baker har sammanfattat t.ex. analyser av Marinova-Todd, Marshall & Snow (2000) som visar att barn som lär sig andraspråket i barndomen uppnår högre färdigheter i andraspråket (Baker 2011: 124–125).

Bl.a. van Lier (1994: 20) har skrivit om effektiva metoder att lära sig ett andraspråk i klassrum. Språkinläring sker både i klassrummet samt till en stor del också utanför klassrummet. Därför ska språkinläringen i klassrummet sikta på att eleverna lär sig om språket på ett informellt sätt så att det stödjer kunskaper som redan finns hos inlärarna. Inläringen av språket sker bäst i äkta situationer utanför klassrummet och därför är det bra att skapa inläringssituationer som efterliknar verkligheten utanför klassrummet. Roy Lyster (2007: 1) har också skrivit om effektiv språkinläring. Han anser att språket ska kopplas till intressant innehåll för att möjliggöra bättre resultat i språkinläringen.

Ett sätt för effektiv språkinläring är *språkbud* (immersion på engelska). Språkbud har sitt ursprung i Canada. Engelskspråkiga föräldrar ville att deras barn skulle få effektiv språkinläring också på områdets andraspråk, franska. (Laurén 1999: 39; Baker 2011: 239) Samma intresse ligger bakom språkbudets uppkomst i Finland. Det fanns en grupp

aktiva kvinnor i Vasa som ville att finskspråkiga barn skulle få bättre kunskaper i svenska än den vanliga svenskundervisningen ger. Den första språkbadsgruppen började sin verksamhet i Vasa hösten 1987. På 1990-talet började språkbad spridas till andra orter i Finland. (Laurén 1999: 78–79; Björklund m.fl. 2007: 9–10)

Det som är kännetecknande för språkbad i Finland är att de två språk som gäller i språkbad är nationalspråk i landet. Det är fråga om den mindre språkgruppens språk för den större språkgruppen: språkbad i svenska för finskspråkiga. Språkbad är frivilligt, det är ett val som föräldrarna gör. Alla barn är i samma situation, de har inte kunskaper i målspråket när de börjar i språkbad. Barnen får använda sitt förstaspråk i verksamheten, lärarna i språkbad förstår båda språken. Verksamheten i språkbadsgruppen utgår från meningsfulla och relevanta innehåll, men följer den vanliga läroplanen både i daghem och i skola. I daghem och skolan används andraspråket (svenska) som undervisningsspråk på det sättet att det inte skadar förstaspråket (finska). Eleverna tillägnar sig andraspråket genom att leva i det. (Laurén 1999: 20–21; Baker 2011: 240–241; Bergroth 2015: 1–3)

Det finns olika typer av språkbadsprogram som kan klassificeras enligt barnets ålder då hen börjar i språkbad samt den tid som barnet deltar i språkbad (Baker 2011: 239). I Finland har man valt den kanadensiska modellen som kallas tidigt fullständigt språkbad. Det inleds på daghemsnivå och där deltar barnen i verksamhet på språkbadsspråket. Senare i skolarbetet kommer modersmålet, finskan, in i bilden på så sätt att mängden undervisning på finska ökar under skolåren. På högstadienivå får språkbadseleverna undervisning på sitt modersmål under cirka 50 % av undervisningen. (Laurén 1999: 20–25; Bergroth 2015: 1–4).

I språkbad följer eleverna de nationella grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Tyngdpunkten i undervisningen ligger på kommunikation och interaktion, praktisk undervisning och på att eleverna aktivt använder språket. Både andraspråk och modersmål bildar en helhet och båda språkens inläring stöds. (Utbildningsstyrelsen 2015: 89)

2.1 Språkbadets mål

Målet med att man använder något annat språk än sitt modersmål för inläring är att man utnyttjar barnens sensitiva period för tidig språkinläring. Undervisningsspråken bildar en helhet som innebär andraspråk samt modersmål (svenska och finska). Dessutom är målet att skapa grunder för livslångt språklärande och en uppskattning av språklig och kulturell mångfald. (Utbildningsstyrelsen 2015, 89–90; Utbildningsstyrelsen 2016a: 29–30; Utbildningsstyrelsen 2016b: 49)

Språkbad är ett program som lär ut både språk och innehåll. Alla läroämnen undervisas enligt läroplanen men det sker till stor del på språkbadsspråket. Senare i skolan är siktet att eleverna får undervisning i olika ämnen på båda språken på det sättet att undervisningen är på finska ett eller flera år och på svenska följande år. Finskt språkbad betonar finsk kultur men dessutom tar det hänsyn till finlandssvenskt språk och även kultur. (Bergroth 2015: 7–8) Målen i det innehåll som barnen lär sig är de samma som hos barn som deltar i daghem som inte har språkbad (Harju-Luukkainen 2007: 126).

Målet för språkbad är att eleverna blir funktionellt tvåspråkiga. Det betyder att eleverna lär sig använda språket effektivt i olika funktioner i olika situationer. Därför spelar kommunikationen en viktig roll i språkbad. Eleven ska lära sig andraspråket som äkta kommunikationsspråk. Språket används för att söka, förmedla och tolka information, uttrycka olika funktioner och känslor samt visa kunskapsinnehåll. Kommunikationen sker naturligt och den känns inte som vanlig språkträning. Barnen blir vana vid att höra språket i olika situationer och också själva delta på andraspråket i kommunikationssituationer. (Björklund m.fl. 2005: 3)

Eleverna i språkbad uppmuntras att använda språket för att lära sig innehållet i olika ämnen. Eleverna fungerar samtidigt som språkinlärare och språkanvändare. (Utbildningsstyrelsen 2015: 90) Kommunikationen på andraspråket är ändå inte automatiserad i början då barnen börjar i språkbad utan utvecklas så småningom under åren (Björklund m.fl. 2005: 3–4).

2.2 Språkbåd på daghemsnivå

Språkbåd i Finland börjar på daghemmet och pågår till slutet av grundskolan. All verksamhet på daghemmet och i förskolan sker på ett andraspråk. (Palojärvi, Palviainen & Mård-Miettinen 2016: 11) Barnen som börjar i språkbådsdaghem är i en speciell situation eftersom de möter ett nytt språk. Personalen i daghemmet kan inte hjälpa barnen på samma sätt som om barnträdgårdsläraren skulle tala samma språk som barnen. Dagarna i språkbådsdaghem är väldigt likadana som dagarna i ett finskspråkigt daghem. Att språkbåd börjar redan på daghem möjliggör att barnen lär sig nya kunskaper före skolan och dessutom tillägnar barnen sig ett nytt språk. Språket tillägnas i naturliga situationer. (Harju-Luukkainen 2007: 123, 130)

Då barnen börjar i språkbåd har de inte kunskaper i språkbådspråket. Läraren använder olika hjälpmedel för att försäkra sig om att barnen förstår innehållet i det som läraren säger. Olika sätt är t.ex. gester och miner, bilder och föremål. I vissa fall kan lärare använda annan finskspråkig personal i daghem eller t.ex. handdockor som talar finska för att få viktiga meddelanden fram till barnen. (Mård 1996: 41)

Savijärvi (2011: 32–34) lyfter fram barnens förstaspråk som en gemensam resurs som språkbådsbarn och språkbådsbarnträdgårdslärare har i början av språkbåd. Språkbådsbarnträdgårdsläraren förstår barnens modersmål. Språkbådsbarnträdgårdsläraren talar förstaspråket med barnens föräldrar vilket gör det synligt för barnen att barnträdgårdsläraren förstår deras tal. Dessutom kan barnträdgårdsläraren reagera på barnens tal sinsemellan. Barnen kan uttrycka sig själva på bästa möjliga sätt på sitt modersmål och inte på andraspråket som de håller på att lära sig.

Södergård (2002: 52–54) presenterar en studie som hon själv har gjort (1998) där hon har intervjuat en lärare om hennes arbete i en språkbådsgrupp. De två första månaderna i språkbåd kan kallas för inskolningsperiod. Eleverna lär sig förstå rutinerna och det språk som hör ihop med dem. Det som räknas som rutiner är samling, måltid, tambursituationer och utevistelse. Det är viktigt att dagarna är likadana och barnen får stöd genom

upprepning. Under det första året i språkbad lär barnen sig vardagsspråket i språkbadsdaghem. Barnen lär sig också bilda enkla satser under det första året. Under det följande året lär barnen sig så småningom bilda egna meningar. (Södergård 2002, 54)

Dagarna i språkbad kan delas i primärfunktioner och sekundärfunktioner (Mård 1996: 21–24). Primärfunktioner innefattar måltider, tambursituationer, hygien och undanstädning samt utevistelse. Till sekundärfunktioner räknas fri och styrd lek, verksamhet inomhus, samling och sagostund. Primärfunktioner är nödvändiga för vardagen och sekundärfunktionerna kan utelämnas vid behov (Harju-Luukkainen 2007: 123–124) Primär- och sekundärfunktionerna gör tillfällena hemlika och naturliga. Huvudsaklig fokus ligger på handlingen, och det gör att kommunikationen känns ändamålsenlig. Olika funktioner i daghemmets dagsschema kan planeras både språkligt och innehållsligt (Mård 1996: 24).

Språkinläring i språkbadsdaghem sker i olika situationer i daghemmets vardag. Personalen i daghem byter mellan olika arbetssätt i olika situationer. Olika arbetssätt är en naturlig del av dagen i språkbadsdaghemmet. Olika tekniker som stödjer inläringen är miner och gester. En viktig teknik är rutiner där vissa ord upprepas så mycket att barnen kan läsa ut innehållet av det som talas om. Språkfelen tas inte upp som fel utan positivt på det sättet att barnträdgårdsläraren upprepar den rätta formen. I språkbad används språkliga lekar, sagor och berättelser, musik och rytm, teater, smågruppsarbete och video som hjälpmedel för språkinläringen. (Harju-Luukkainen 2007: 130–136)

I språkbad tillämpas de nationella riktlinjerna och grunderna inom småbarnsfostran. Språkbad kan erbjudas barn som är tre år eller äldre. Språkbad arrangeras på det andra inhemska språket eller på ett minoritetsspråk. Man kan ta till vara den tvåspråkiga omgivningen för att stödja inläringen av andraspråket. Då man börjar språkbad efter barnet har fyllt tre år inverkar inte det nya språket negativt på barnens modersmål. Samarbete med föräldrar tryggar inläringen av barnens modersmål. (Stakes 2005: 44)

De nya grunderna för planen för småbarnspedagogiken togs i bruk från och med 1.8.2017. Den säger att småbarnspedagogiken och undervisningen i förskola och skola ska språkligt

bilda en helhet. Småbarnspedagogiken sker huvudsakligen på språkbadspråket. Barnen uppmuntras att använda språkbadspråket men de har möjlighet att uttrycka sig på sitt modersmål. (Utbildningsstyrelsen 2016b: 49–50)

I Vasa börjar barn i språkbad det året då de är fem år gamla. Språkbadsundervisningen ges i två år, det andra året är förskoleåret. I språkbadsgruppen finns det två barnträdgårdslärare och en barnskötare som använder svenska språket som undervisningsspråk. Barnen får använda båda språken. I Vasa har det börjat tre språkbadsgrupper under läsåret 2016-2017. Språkbadsundervisningen ges i tre daghem. (Vasa stad 2017b)

I Helsingfors börjar barn i tidigt fullständigt språkbad tidigast när de fyller fyra år. Det finns inga villkor för kunskaper i svenska språket för barn innan de börjar utan de får använda sitt eget modersmål. Barnen börjar så småningom använda svenska språket. Det är målet att språkbadsgruppen fortsätter till grundskolan och fortsätter i språkbad. I Helsingfors finns det tio språkbadsdaghem. (Helsingin kaupunki 2017)

2.3 Lärarens roll i språkbad

Språkbadsläraren har två roller: en pedagogisk roll och en språklig roll. Läraren i språkbad använder sina pedagogiska kunskaper då han eller hon planerar funktioner för att barnen ska lära sig det som krävs i läroplanen. Dessutom ska läraren i språkbad alltid ha som mål att utveckla språkbadsbarnens andraspråk. Det är en utmaning för språkbadslärare att kombinera de här två målen. (Mård 1996: 32)

Savijärvi (2011: 70) har i sin studie presenterat vissa sätt som barnträdgårdsläraren i språkbad i hennes studie gör för att ge ord till barnen. Fysisk närhet visar för barnen hur de ska agera i olika situationer. Barnträdgårdsläraren i språkbad är den vuxna som hjälper barnen och ger ord och tolkar deras känslor och verksamhet. Läraren fungerar sensitivt och använder språket enligt situation genom att svara på det som läraren förstår att barnen är ute efter.

Barnen uppmuntras fråga om de inte förstår det som läraren säger. Det är tillåtet i språkbud att barnen använder sitt modersmål. Läraren börjar ändå i ett tidigt skede uppmuntra barnen till att använda språkbudsspråket. Läraren ska väcka barnens intresse för nytt språk. (Mård 1996: 42) Läraren måste se till att han eller hon använder sådant språk som passar barnens nivå. (Bergroth 2015: 2–3)

Bergroth (2015: 21, 49) har presenterat olika specialiteter som enligt Hoare och Kong (2001) är centrala för en språkbudslärare. Språkbudsläraren behöver vara kunnig både i språkbudsspråket och skolans språk. Språkbudsläraren behöver känna till metoder i språkbudsundervisning. Hon behöver känna till olika strukturer på språkbudsspråket, teorier om andraspråksinläring samt kulturen bakom språkbudsspråket. Att känna till kultur bakom språkbudsspråket är viktigt i språkbud eftersom eleverna ska tillägna sig den finlandssvenska kulturidentiteten.

Södergård (2002: 74–75) har följt en språkbudslärares språk i daghem och beskrivit strategier som lockar barnen till andraspråksproduktion. Hon talar om före-strategier och efter-strategier som innebär det som läraren gör före och efter barns yttranden på svenska. Olika strategier för barnträdgårdslärare att få eleverna att använda svenska som före-strategi är frågor, erbjudande av svar och signaler om att det som eleven har sagt på finska borde upprepas på svenska. Efter-strategier är upprepning, positiv förstärkning, korrigerande och modifiering samt att läraren går vidare i dialogen.

2.4 Språkbudslärare i Finland

Systematiskt samarbete mellan lärarna är i centrum i språkbudet. Planeringen och genomförandet av undervisningen kräver extra uppmärksamhet av läraren i språkbud. Läraren ska ha tillräckligt bra kunskaper i språket för att kunna undervisa språkmedvetet och språkpedagogiskt. (Utbildningsstyrelsen 2015: 89–90)

Eftersom barnträdgårdslärare i språkbad har en stark språklig roll i daghemsvardagen behöver de ha vissa kunskaper om sin roll som språklig modell. Vissa principer i språkbad är nödvändiga för barnträdgårdslärare att förstå. (Harju-Luukkainen 2007: 128) För att språkbadslärare ska veta vad som krävs av dem har Vasa universitet erbjudit studiehelheter i flerspråkighet sedan 1989. Sedan dess har fortbildningskurser ordnats även via öppna universitetet för att kunna erbjuda utbildning om språkbad över hela landet. (Björklund m.fl. 2007: 12–13)

Behovet av språkbadslärare började öka kraftigt i mitten av 1990-talet. Vasa universitet och lärarutbildningsenheten i Kajana vid Uleåborgs universitet påbörjade grundutbildning för språkbadslärare både för daghem och skola år 1998. Samarbetet mellan Vasa universitet och Uleåborgs universitet gav magistrar i pedagogik tills 2015 när lärarutbildningsenheten i Kajana avskaffades. Studerande som deltog i programmet hade pedagogik som huvudämne med ett omfattande biämne i svenska med inriktning på flerspråkighet. Studerande som utexaminerades från programmet fick kompetens att arbeta som barnträdgårdslärare eller klasslärare, språkbadslärare eller ämneslärare i svenska. (Bergroth 2015: 50–51; Björklund m.fl. 2007: 13) De sista studerandena började studera i barnträdgårdsutbildningen år 2007 och i lärarutbildningen år 2009 (Peltoniemi 2015: 19).

Behovet av språkbadslärare fortsatte och som svar på detta började Vasa Universitet i samarbete med Åbo Akademi en utbildning för språkbadsklasslärare 2014. Studerande blir magistrar i filosofi och får lärarbehörighet genom biämnestudier vid Åbo akademi. (Bergroth 2015: 50–51) Under läsåret 2016–2017 gavs möjlighet för barnträdgårdslärarstuderande vid Åbo Akademi att delta i en studiehelhet om språkbad och flerspråkighet och en ny inriktning med språkbad som specialitet planeras vid Åbo Akademi under läsåret 2017–2018. (Björklund 2017)

3 KORT OM FINLANDSSVENSKAN

Finland är ett tvåspråkigt land som har två officiella språk, finska och svenska. Det är cirka fem procent av Finlands befolkning som talar svenska som sitt modersmål (Infopankki 2017a). Som mängd betyder det cirka 290 000 medborgare (Institutet för de inhemska språken 2017). Detta språk som talas och skrivs av finlandssvenskar kallas för *finlandssvenska* (Reuter 2014: 13). Finlandssvenskan talas mest på väst- och sydkusten. Det finns fortfarande vissa orter där svenska talas mera än finska. Både finska och svenska är obligatoriska läroämnen i skolan. Elever som har finska som modersmål lär sig svenska och elever som har svenska som modersmål lär sig finska (Infopankki 2017a). Enligt språklagen (2003) har alla medborgare rätt att använda sitt eget modersmål i kontakt med myndigheter.

3.1 Finlandssvenskan förr och nu

Traditionerna bakom svenska språket i Finland är långa, de går tillbaka till tidig medeltid. (Ivars 2011). Finlandssvenskt standardspråk betraktas som en varietet av sverigesvenskan. Det beror på en lång gemensam historia som Finland har med Sverige. Finland skildes från Sverige år 1809 och sedan dess har skillnaderna så småningom blivit större när de politiska och administrativa kontakterna försvagades. (Reuter 2014: 12–13)

Finlandssvenskan definieras som det svenska språk som talas och skrivs av finlandssvenskar. Finlandssvenskan kan också avse den svenska som talas och skrivs i Finland. I den definitionen talar också finskspråkiga människor finlandssvenska. (Martola 2007: 6). *Sverigesvenska* däremot är ett allmänuttryck för svenskan i Sverige (Reuter 2014; 13–14). Finlandssvenska skiljer sig från sverigesvenska på alla språknivåer: fraseologi, ordböjning, ordförråd, syntax och uttal (Ivars 2011). Det förekommer också intressanta skillnader inom samtalspråket mellan svenskan i Finland jämfört med svenskan i Sverige i fråga om användningen av t.ex. signalord 'aj', 'jä', 'nä' som spelar en central roll i social interaktion (Lindström & Wide 2015: 91–97).

Enligt af Hällström-Reijonen (2012: 14) togs termen finlandssvenska i bruk ca 1920. Laurén (1985: 12–13, 21) har presenterat finlandssvenskans historia i form av olika föredrag, studier, artiklar och tidningsinlägg från olika årtionden i boken *Normer för finlandssvenskan*. De tidigaste ställningstagandena är från 1880-talet och de talar för att hålla en språklig enhet mellan finlandssvenskan och rikssvenskan. Den svenska nationaliteten i Finland anses vara för liten för att kunna isolera sig språkligt. Det största hotet mot finlandssvenskan är främmande ord och uttryck och former.

Hugo Bergroths *Finlandssvenska* gavs ut 1917. Boken är känd som en hjälpreda för undervisning av modersmålet finlandssvenska (Laurén 1985: 42). Bergroth (1917: 1) hade som mål med sin bok att arbeta bort de talrika detaljer i språket som används olika i olika provinser dvs. regioner. Han har presenterat olika avvikelser i språket och gett alternativ till dem. Svensk modersmålsundervisning har sedan Bergroths *Finlandssvenska* följt principer i språket ur den boken (Stenmark 1983: 5).

Svenska språkvårdsnämnden i Finland grundades 1942. Verksamheten gällde ortnamn, lånord och myndighetsspråk samt språkets renhet. Forskningscentralen för de inhemska språken grundades 1976 och då blev verksamheten mera omfattande och kontakter med olika myndigheter och professionella språkbrukare blev tätare. Språkvårdstidskriften *Språkbruk* började publiceras år 1981. Under de senaste decennierna har språkvårdens verksamhet utökats att gälla även t.ex. klarspråksverksamhet, språket i skolor och mediaspråkvård. (af Hällström-Reijonen 2012: 58–59) Forskningscentralen för de inhemska språken genomgick år 2012 olika reformer och heter numera Institutet för inhemska språken. Verksamheten gällande svenskan i Finland t.ex. utvecklar och ger rekommendationer gällande standardspråk och officiella namn. (Institutet för inhemska språken 2017: Om oss)

Finlandssvenskan ska inte betraktas som eget språk. Ofta sätter man fokus på olikheterna även om språken kan ses som mycket likadana. Språket fungerar som kommunikationsmedel mellan människor. För att kommunikationen ska fungera måste man ta hand om språket på det sättet att människor som talar språket förstår varandra. Därför finns det språkvård. Språket utvecklas med tidens behov. På grund av internet

finns det bra möjligheter för svenskan i Finland att följa den svenska som används i Sverige. (Reuter 2014: 12–13) Intresset för forskning kring finlandssvenskans språkvårdsideologi har ökat under 2000-talet (af Hällström-Reijonen 2012: 43).

3.2 Finlandismer

Med termen *finlandism* menar man ett ord eller ett uttryck i finlandssvenska som används endast i Finland eller som har en annan betydelse i Finland än i Sverige (Reuter 2014: 14). af Hällström-Reijonen (2012: 79) tillägger också en struktur som används endast i Finland samt uttryck som är mer frekventa i finlandssvensk användning. Finlandismer kan variera enligt regioner och tidigare har de kallats för provinsialismer eller för fennicismer. De sist nämnda är finlandismer som har sitt ursprung i finskan. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 7)

Charlotta af Hällström-Reijonen (2012) har undersökt användningen av finlandismer och språkvårdens inverkan på bruket av finlandismer från 1800-talet till i dag. Hennes avhandling visar att de vanligaste finlandismerna användes redan 1915 och används fortfarande 2005. Vissa finlandismer är förankrade och stilistiskt neutrala och används på alla språkliga nivåer.

af Hällström-Reijonen (2012: 79–84) indelar finlandismer enligt **grammatik**, **ursprung**, **betydelse**, **frekvens**, **funktion** och **gångbarhet**. Dessutom kan man dela in finlandismer enligt **språkvårdens vilja att påverka dem** samt **språkvårdens påverkningsmöjligheter**.

1. Finlandismer som gäller **grammatik** finns på alla språkliga nivåer: uttal, morfologi, lexikon, semantik, fraseologi, syntax och pragmatik.
2. Finlandismer som gäller **ursprung** är t.ex. arkaismer (ord eller uttryck från äldre standardspråk), fennicismer (ord eller uttryck som har finskt ursprung), anglicismer (ord eller uttryck som har engelskt ursprung) eller dialektalt ursprung.

3. Finlandismer som gäller **betydelse** alltså semantik betyder ord och uttryck som används i en annan betydelse i finlandssvenskan än i rikssvenskan. I finlandssvenskan ger man t.ex. till vissa ord en vidare innebörd än i rikssvenskan (Melin-Köpilä 1996: 113).
4. Finlandismer som gäller **frekvens** betyder ord som favoriseras i finlandssvenskan i stället för andra ord. Finlandismer enligt frekvensen är ofta svåra i forskningen eftersom de är gångbara i båda språken men har avvikande frekvens (Liljestrand 1985: 16).
5. Delar man finlandismer enligt **funktion** kan man skilja oegentliga finlandismer som är ord för en finsk företeelse som saknar benämning i rikssvenskan, finlandismer som fyller en lucka i ordförrådet samt officiella finlandismer som gäller t.ex. finsk lagstiftning.
6. Finlandismer kan delas enligt **gångbarhet** och status vilket betyder att ordet eller uttrycket måste ha en viss regional spridning för att vara en finlandism. Reuter (2014: 16–17) har indelat den här kategorin i ett slutet och öppet system. Till det finlandssvenska slutna systemet hör vissa språkliga drag som är gemensamma för alla som talar finlandssvenska. Sådana ord och uttryck används i vardagligt språkbruk medan många undviks i formellt språk. Till det öppna systemet hör att man kan fylla på med nytt språkmaterial, t.ex. dialektord, översättningslån och direkta lånord.
7. Språkvården vill inte avråda från alla finlandismer. Därför kan man dela in finlandismer också enligt **språkvårdens vilja att påverka**. De officiella finlandismerna, sådana ord som fyller någon lucka i ordförrådet samt vardagliga ord i vardagliga situationer är sådana som språkvården inte vill påverka.
8. På grund av det som just sagts kan man också dela in finlandismer enligt **språkvårdens påverkningsmöjligheter**. Där består de olika kategorierna av påverkbara finlandismer, stabila finlandismer samt fast förankrade finlandismer.

De lättaste identifierbara finlandismerna finns bland enskilda ord och fasta uttryck. Det är fråga om ord som inte används eller används ytterst sällan i sverigesvenskan. Det kan också vara fråga om ord som används annorlunda eller i en annan betydelse i finlandssvenskan än i sverigesvenskan. (Reuter 2014: 19)

Reuter (2014: 16–17) beskriver finlandssvenskt språkbruk som ett öppet system. Man kan fylla på med nytt språkmaterial, t.ex. dialektord eller finska ordlån. Finlandssvenska skillnader i språket jämfört med sverigesvenskan kan därför vara svåra att tolka om de är finlandismer eller inte. De kan man kalla för tillfälliga fel i språket i stället för en finlandism. Olika ord och uttryck som används beror på sammanhanget, alltså det om det är fråga om tal eller skrift, tryckt eller otryckt text. Finlandismer anses ofta vara främst ett talspråkligt fenomen men i själva verket finns de på alla språkliga nivåer: både skriftliga och muntliga som skiljer sig åt. Även utbildade akademiker är påverkade av dem (jfr. Lyngfelt 2011: 23, 31).

Harry Stenmark (1983) har samlat en finlandssvensk ordlista *Finlandssvenska ord och uttryck*. Arbetet har gått vidare genom Charlotta af Hällström-Reijonen och Mikael Reuter (2008) som har samlat in finlandssvenska särdrag i *Finlandssvensk ordbok* som tar upp olika slags finlandismer på ord- och frasnivå. Ord som boken innehåller omfattar officiella finländska ord och uttryck, svenska ord för finländska företeelser, stilistiskt neutrala finlandismer, vardagliga uttryck, regionala och dialektfärgade uttryck, slangord och rent finska ord. Dessutom har Mikael Reuter (2014) skrivit boken *Så här ska det låta – Om finlandssvenska och språkriktighet* som lyfter fram avvikelser i finlandssvenskt språkbruk från rikssvenskan. Boken handlar om skillnader i bl.a. uttal, skrivregler, formlära och meningsbyggnad. Vissa finlandismer förekommer också i SAOLhist (2017) som är en databas som innefattar orden från olika utgåvor *Svenska Akademiens Ordlista över svenska språket*. I den fjortonde upplagan av SAOL har man haft mindre än 240 finlandismer kvar från den trettonde upplagan, dessutom har man lagt till ca 50 nya ord (SAOL 2015: XVI-XVII).

Finlandismer har undersökts i två avhandlingar pro gradu av Jessica Fransman (2011) och Linda-Maria Granbäck (2012). I de här arbetena har finlandismer undersökts med hjälp av enkäter. Båda undersökningarna är riktade mot ungdomar och urvalet av finlandismer är format på förhand. Netta Savinen (2017) har i sin avhandling pro gradu undersökt lärartal hos två ämneslärare i språkbadsklass. I hennes arbete kommer fram att den ena läraren har en kritisk hållning mot direktlån och finlandismer i finlandssvenskan. Läraren

anser att hens tal är fritt från finlandismer även om det förekommer en del språkväxling till finska i lärartalet. Den andra läraren i Savinens studie anser att finlandismerna och dialekt hör till det finlandssvenska språket.

3.3 Hurdant språk ska man använda?

Det finns ett handlingsprogram för svenskan i Finland. Det har som mål att locka finlandssvenskarna att använda flytande och korrekt språk för att stärka språket och bevara finlandssvenska som officiellt modersmål i Finland. Variationen inom svenska språket i Finland gäller olika orter och lokala språkval. Även individer har olika åsikter om hurdant språk man kan använda och kalla det för finlandssvenska. En skicklig språkanvändare kan sitt språks grammatiska struktur samt ord och fraser som hen kan använda (Tandefelt 2003: iii-v, 13).

Vilka uttryck och ord man använder i olika sammanhang beror på talarens roll i språksituationen: det beror bl.a. på talarens språkliga medvetenhet och förmågan att göra medvetna språkliga val. Dessutom påverkar språksituationen överhuvudtaget, syftet kan ligga mera på kommunikationen istället för språkliga val. Formella och informella situationer kan urskiljas. (Reuter 2014: 17) I formella situationer, t.ex. planerade tal, förväntar man i viss mån att finlandismerna undviks (af Hällström-Reijonen 2012: 85–86).

Att ordet eller uttrycket är en finlandism betyder inte nödvändigtvis att det är felaktigt. Finlandismer kan också berika svenska språket. Dessutom beskriver de den finlandssvenska verkligheten. (Reuter 2014: 11) Också Lyngfelt (2011: 24) anser att en del finlandssvenska uttryck är helt fungerande och ger lokalfärg i språket. Dessutom finns det vissa ord i Finland som man inte ens kan jämföra med sverigesvenska ord. Då har de här orden någon funktion i Finland, t.ex. i lagstiftningen, och sådana ord används då inte i Sverige. (Reuter 2014: 11, 21)

Många barn använder finskspråkiga uttryck eller ord därför att de är tvåspråkiga och kan ha finska som starkare språk. Det är då naturligt att barn använder sina starkare språk. Det leder till att också svenskspråkiga barn plockar in vissa finska ord i sitt språk. Äldre barn kan göra det därför att finskan har hög status. Vissa känner inte till motsvarande svenska ord eller vet inte att det är finska de använder. (Gustafsson 2000)

Hur man talar språk kan delas in enligt olika faktorer: talarens geografiska ursprung, modersmål, sociala klass, ålder, kön, yrke, fackområde, stilsträvande och talsituation. Man kan inte ens alltid urskilja de här faktorerna. (Sigurd & Håkansson 2007: 163) I min undersökning är informanterna i Finland, i Vasa och i Helsingfors. De har olika modersmål, finska och svenska. De arbetar som pedagoger i språkbad. Olika situationer gäller samling, påklädning och lunch och i min undersökning är det fråga om talat språk.

Språkbad nämns i handlingsprogrammet för svenskan i Finland. Intresset för svenska språket har ökat. Föräldrar vill ge sina barn möjlighet att bli tvåspråkiga. Det syns genom ett ökande antal språkbad men också genom att barn från tvåspråkiga familjer går i skolan på svenska även om de har bristfälliga kunskaper i svenska. Den svenskspråkiga skolan måste ändå kunna fungera på svenska. Därför ska barn som inte behärskar svenska språket tillräckligt bra hellre delta t.ex. i språkbadskola, inte i en svenskspråkig skola. (Tandefelt 2003: 52–53, 68). I språkbad kan man ta bättre hänsyn till barnets språkliga bakgrund (Bergroth 2015: 21–22).

Bergroth (2015, 57–58) har beskrivit några kännetecken på bra undervisning på språkbadsspråket: språklig kvalitet, konsekvens och kontinuitet. Språkbadsläraren måste vara tvåspråkig på det sättet att hen kan använda språkbadsspråket så som är typiskt i skolan och kan hålla sig till språket i undervisningen. Läraren ska använda ett språk som är språkligt riktigt men äkta och naturliga kommunikationssätt betonas.

Det är bra att skapa situationer där eleverna får uppleva hur andra än läraren använder andraspråket. Det lyckas t.ex. med hjälp av olika besök till närmiljön där andraspråket talas. Språkbadsläraren får gärna skapa situationer där olika varieteter av svenskan förekommer. Man kan t.ex. med hjälp av tv- eller radioprogram spela både

finlandssvenska och sverigesvenska program så att eleverna blir vana vid att lyssna på olika varieteter av svenska. (Björklund m.fl. 2005: 22)

En bra språkbadslärare har starka kunskaper i språket. Att hålla sig till språkbadsspråket kan kännas svårt för en som har tvåspråkig identitet eftersom tvåspråkiga ofta anpassar sitt språk enligt situationen. I språkbad är det ändå viktigare att vara språkligt konsekvent och hålla sig till språkbadsspråket. En språkbadslärare kan fundera på sin användning av dialekt samt finlandismer i språkbad. (Bergroth 2015: 60)

4 FINLANDISMER I SPRÅKBADSDAGHEM

Jag presenterar de lexikala finlandismer som förekommer i mitt material i avsnitt 4.1. Jag markerar *en finlandism* som exemplet handlar om med kursiv stil, andra finlandismer i samma exempel kursiverar jag inte. Jag presenterar finlandismen och ger det sverigesvenska alternativet till ordet. Jag anger ett exempel på användningen av finlandismen av varje pedagog som använder den. Olika finlandismer förekommer i olika situationer: några hör mera ihop med vissa situationer. Jag förklarar uppkomsten i samband med varje ord och anger exempel på varje situation där finlandismen används. Dessutom kombinerar jag svaren med forskningsresultat från tidigare, om möjligt. Jag jämför antalet olika finlandismer i avsnitt 4.2. Jag har räknat antal finlandismer enligt olika kategorier. Jag har räknat antalet finlandismer enligt situation samt enligt modersmål och ort. Jag diskuterar pedagogernas åsikter om finlandismer och finlandssvenskan i avsnitt 4.3. Jag presenterar likheter och olikheter i användning av finlandismer och stödjer mig på både inspelningar och intervjusvar.

4.1 Finlandismer i tre språkbadsdagem

Jag har delat in finlandismerna i mitt material i fyra kategorier: **1. Allmänord som får annan betydelse i finlandssvenskan än den angivna i SAOLhist (2015)** **2. Ord som finns i SAOLhist (2015) och som omnämns som finlandismer** **3. Ord som inte finns i SAOLhist (2015) men används i finlandssvenska källor (jfr. avsnitt 1.3)** och **4. Tvärspråkliga ord med finskt inslag**. De tre första kategorierna kallar jag för etablerade finlandismer eftersom de är finlandismer enligt någon källa. Olika finlandssvenska källor som jag har använt är Gustafsson (2000), af Hällström-Reijonen & Reuter (2008), Södergård & Tjäru (2008, 2009) och Reuter (2014). Orden i den sista kategorin avviker från allmänsvenska och finns inte i SAOLhist (2015). De har sin grund i finskan och här har jag använt mig av Kotimaisten kielten sanakirja (2017) för att kontrollera orden.

Tabell 3. Antal olika ord i olika kategorier

Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3	Kategori 4	Sammanlagt
26	11	12	27	76

I tabell 3 syns antalet olika finlandismer som förekommer i mitt material. Sammanlagt har jag hittat 76 olika finlandismer eller tvärspråkliga ord. När man räknar ihop finlandismerna i de tre första kategorierna blir det 49 olika ord som är etablerade finlandismer. Dessutom finns det 27 tvärspråkliga ord.

I tabell 4 presenterar jag allmänord som finns i SAOLhist (2015) men får en annan betydelse i finlandssvenskan. Vissa av orden är allmänsvenska men deras betydelse är annorlunda som t.ex. *batteri* som används i betydelsen värmeelement även om ordet i sverigesvenskan betyder någon slags ackumulator (af Hällström-Reuter 2008: 23). Vissa av orden får ett utvidgat betydelseinnehåll på grund av finskans påverkan, t.ex. *ännu* som får betydelser som liknar finskans 'vielä' (Reuter 2014: 28, 164). Vissa används betydligt mer sällan i sverigesvenskan än i finlandssvenskan, t.ex. *idas*, speciellt i uppmaningar (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 81; Reuter 2014: 92). Här har jag identifierat 26 olika ord och uttryck.

Tabell 4. Allmänord som får annan betydelse än den angivna i SAOLhist (2015)

aj	hämta	något + bort
batteri	i bordet	något + fast
bunt, byxbunt	i misstag	palaver
dit	idas	slippa
fara	jo	sätta (lägga, ställa)
fast (som konjunktion)	kakao	söka
föra	laga	ännu
hjälp (utan objekt)	lämna	åt
hålla	nå	

Ordet *aj* förekommer i mitt material många gånger i den finlandssvenska betydelsen. I sverigesvenskan används 'aj' endast för att uttrycka smärta. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 14) I mitt material förekommer *aj* i alla situationer.

1. "Aj era backhoppare.", FI1
2. "Aj en sån dä...", SV1
3. "Aj. Tyckte du att han borde ha vunnit hela tävlingen?", FI2
4. "Aj ede vem e de som kommer efter dej Daniel tidigt?", SV2

Lindström & Wide (2015: 95) kallar *aj* för ett socialt signalord. Ordet är en s.k. nyhetsmarkör som signalerar att lyssnaren har tagit emot ny information. I exempel 4 kommer det tydligt fram att pedagogen får ny information om att barnet blir hämtat tidigare än planerat och pedagogen reagerar på det med uttrycket *aj*.

Ordet *batteri* förekommer i mitt material i betydelsen "värmeelement" (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 23; Södergård & Tjåru 2008). Betydelsen för ordet *batteri* i sverigesvenska är t.ex. en sorts elektrisk ackumulator: ficklampsbatteri (SAOLhist 2015; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 23). Ordet *batteri* används i påklädningsituation.

5. "Man få inte sparka *batteriet*.", FI2

I Södergård och Tjårus (2008: 281) undersökning framgår att blivande barntädgårdslärare anser att de till stor del använder helst ordet *batteri* men accepterar ordet 'värmeelement'.

Bunt eller *byxbunt* är en finlandism som används i betydelsen av nedersta delen av byxbenet eller om hela byxbenet. Ordet 'byxben' rekommenderas. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 34–35; Södergård & Tjåru 2008, 2009) I sverigesvenskan används ordet 'bunt' i betydelsen av en hög eller en knippa (SAOLhist 2015). Orden *bunt* eller *byxbunt* används i påklädningsituationer.

6. "Du ha fått den dä andra *byxbunten*.", FI1
7. "Ja kan vara här så om ni behöver hjälp med *buntarna* eller handskarna så kan ja vara här.", FI2

8. ”Ska jag sjunga *buntarna* ner? Okej. (*sjunger*) *Buntarna* ner jag ska sätta *buntarna* ner nu så sätter vi *buntarna* ner vi ska sätta *buntarna* ner.”, SV2

I Södergårds och Tjårus (2008: 283) undersökning skiljer ordet *byxbunt* blivande barnträdgårdslärare i två olika geografiska läger: de som helst använder *byxbunt* kommer från Egentliga Finland och Nyland och de som aldrig har hört ordet är från Österbotten. I mitt material förekommer ordet ändå i båda städerna.

Ordet *dit* blir en finlandism om den används i stället för ’där’. I sverigesvenskan används ’där’ i samband med verb ’ställa’, ’lägga’ och ’hamna’ (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 41). Eftersom verbet ’sätta’ används ofta som finlandism leder det till att ’dit’ används också som finlandism. Ordet *dit* förekommer i alla situationer.

9. ”Hur har den (handsken) hamnat *dit*?”, FI1
 10. ”Plockar du opp makaronerna som är där brevid? Du kan sätta dom *dit* i koppen.”, SV1
 11. ”Nä vi va *dit* (vid utfärd till häststallen).”, FI2
 12. ”*Dit* tänkte ja att du sitter nu ida.”, SV2

I sin studie i daghem har Södergård & Tjåru (2009) också flera exempel på användning av ordet *dit* som finlandism med daghemsbarn.

I sverigesvenskan används inte verbet *fara* i betydelsen ’gå’ eller ’bege sig’. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 46; Reuter 2014: 27). Reuter (2014: 27) anger vissa exempel som får utvidgat betydelseinnehåll på grund av finskan, *fara* är ett av dem. I SAOLhist (2015) används ’fara’ i betydelsen ’resa’ och ’passera’. I mitt material används ordet *fara* i samlings- (ex. 13) och påklädningsituation (ex. 14).

13. ”Hon sku *fara* me mamman ti rådgivn... ti rådgivningen kanske.”, SV1
 14. ”Innan vi alla e färdiga å sen *far* vi alla samtidigt.”, FI2

I exempel 13 är det möjligt att det inte är fråga om en finlandism, det beror på sättet hur resan görs. Om man kör bil så är det helt rätt att *fara* till rådgivningen men om man promenerar så går man till rådgivningen.

Konjunktionen *fast* blir en finlandism i vissa fall. I sverigesvenska används ordet 'fast' i fråga om ett faktum, inte om hypotetiska fall (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 47). Sättet att använda *fast* som finlandism får sin påverkan av den finska motsvarigheten 'vaikka' (Reuter 2014: 195). Enligt SAOLhist (2015) används ordet 'fast' i betydelsen 'trots att' och 'men'. Ordet *fast* förekommer i mitt material i samlings- (ex. 17) och lunchsituationer (ex. 15, 16).

15. "Du kan *fast* skära dem ännu mindre om du tycker, de räcker me en halv.", FI1
16. "Vi börjar *fast* med Emmi.", FI2
17. "Å så kan vi räkna vi kan *fast* räkna först hur många som e hemma.", SV2

Ordet *föra* används i större utsträckning i finlandssvenskt språkbruk än i sverigesvenskan. Ordet 'föra' kräver också någon form av handgripligt ledsagande (Reuter 2014: 206–207). Exemplet i SAOLhist (2015) anger 'föra fången'. Man kan ersätta *föra* med t.ex. 'ta (med sig)', 'bära', 'lämna' eller 'gå med' (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 55). Ordet *föra* förekommer mest i lunchsituation men även en gång i påklädningssituation (ex 20).

18. "Om inte du ska äta nå mera så då få du *föra* de.", FI1
19. "Ät opp dom dä sista makaronerna. Så får du sen *föra* bort.", SV1
20. "Visste du Kalle att du sku *föra* de till köket de där glaset?", SV2

Alla situationer där finlandismen *föra* används är likadana, det är fråga om att städa efter maten. Man kunde i stället i alla exempel 18-20 ersätta *föra* med 'ta med sig' eller 'gå med'.

Ifall verbet *hjälpa* används utan objekt så blir det en finlandism (Södergård & Tjärnu 2009). Ordet *hjälpa* används utan objekt mest i påklädningssituationer. Det förekommer även i samlingsituation (ex. 23).

21. "Jo, ja *hjälper* med dom dä regnhandskarna.", FI1
22. "Om du pickar i ena handen så kan ja *hjälpa*.", SV1
23. "Så, jag *hjälper*. Jag *hjälper* med penalerna.", FI2
24. "Linda Linda kan komma hit så *hjälper* ja med galonhandskarna.", SV2

Likadan användning återfinns också i Södergårds & Tjårus (2009) undersökning.

Verbet *hålla* bör inte användas i betydelsen 'behålla', 'ha' eller 'förvara'. (af Hållström-Reijonen & Reuter 2008: 75; Reuter 2014: 204) Ordet *hålla* förekommer i samlingsituation.

25. "... å på eftermiddan kommer Lea hit å *håller* muskari.", SV1

I stället kunde pedagogen säga att Lea 'har muskari'. Ordet *muskari* är också lånord från finska.

Ordet *hämta* blir en finlandism om den används i betydelsen att man 'tar med sig', 'har med sig', 'medför' eller 'lämnar'. Ordet 'hämta' förutsätter två riktningar: man flyttar sig någonstans för att hämta någonting därifrån. (Gustafsson 2000; af Hållström-Reijonen & Reuter 2008: 77; Södergård & Tjåru 2008; Reuter 2014: 27, 206) Ordet *hämta* förekommer i påklädnings- (ex. 27) och lunchsituation (ex. 26).

26. "Du ska hålla detta (mjölk) till Miro. *Hämta* tillbaka sen burken.", FI2

27. "Julgubben ha just *hämta* åt dej julklappar så int kommer han.", SV2

I Södergårds & Tjårus (2008: 282) undersökning anser blivande barnträdgårdslärare att de är bekanta med uttrycket men de kan inte tänka sig att använda det i daghemsarbete.

Att man sitter *i bordet* är en finlandism. I stället sitter man 'vid bordet'. (Södergård & Tjåru 2008, 2009) Uttrycket *i bordet* förekommer i lunchssituation.

28. "Matro här *i de hä gula bordet.*", FI2

I sin undersökning har Södergård & Tjåru (2009) mött uttrycket i daghemmet.

Uttrycket *i misstag* är en finlandism. Det rätta uttrycket är 'av misstag'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 80; Södergård & Tjåru 2008) I mitt material används det i påklädningssituation.

29. "Men ja tror att ... nå de har så mycket ärenden så de (spott) flyger lite *i misstag*.", FI1
 30. "No den satt fast bara. Det var *i misstag*.", SV1

I Södergårds & Tjårus (2008: 280–281) undersökning har blivande barnträdgårdslärare angett att de kan tänka sig att använda båda uttrycken *i misstag* samt 'av misstag', det är dock finlandismen *i misstag* som de helst använder.

I sverigesvenskan används inte verbet *idas* i uppmaningar (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 81). Verbet är annars också sällan använt i sverigesvenskan (Reuter 2008: 92). Verbet *idas* används i påklädnings- (ex. 31) samt lunchsituation (ex. 32, 33).

31. "*Ids* int slänga den dä dörren.", FI1
 32. "*Ids* int leka (med maten). Jag sa nu åt dig redan tidigare lek inte.", SV1
 33. "Hej *ids* int (leka med vattenglasen).", FI2

I alla exempel kunde man föredra verbet utan ordet *ids* i början: i exempel 31 'Släng inte', i exempel 32, 33 'Lek inte'.

Svarsordet *jo* blir en finlandism om den används efter jakande fråga. I sverigesvenska svarar man 'ja' på en jakande fråga, och 'jo' på en nekande fråga. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 86) I mitt material används den i alla situationer.

34. "Tycker du de e kiva? *Jo, jo*.", FI1
 35. "Om jag går igenom å så gör vi som vi har gjort tidigare att ni säger *jo* om ni e på plats å så sir vi om den här listan stämmer.", SV1
 36. ("Saako alkaa syömään?") "*Jo* var så goda ni få börja äta.", FI2
 37. "Få de vara mera? *Jo, jo* tack.", SV2

Lindström & Wide (2015: 92) kallar 'jo' för ett socialt signalord som ger respons på frågor. Det håller dialogen vid liv. I alla exempel 34–37 svarar pedagogerna på frågor med ordet 'jo' och fortsätter diskussionen efter det.

Finlandismen *kakao* förekommer i mitt material. Det allmänsvenska ordet är 'varm choklad' (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 89). Enligt SAOLhist (2015) betyder 'kakao' en tropisk böna, råvara till choklad. Ordet *kakao* förekommer i samlingsituation. I situationen förklarar och översätter pedagogen något som barnen har sagt:

38. "Musen dricker *kakao*. Eller varm choklad. Varm choklad. Musen dricker varm choklad.", SV2

I situationen upprepar pedagogen det som barnet säger och sedan ger pedagogen det sverigesvenska ordet till barnen.

Verbet *laga* blir en finlandism i betydelsen för 'göra', 'tillverka', 'förfärdiga'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 104; Reuter 2014: 28) Ordet förekommer i alla situationer.

39. "De e lite snö. Så vi ska *laga* egen snö.", FI1

40. "Man får komma här å *laga* en knäckebröd var så god." FI2

41. "Nå nå mamma kan *laga* på nytt den där frisyren åt dej." SV2

Ordet *lämna* används inte i sverigesvenskan i betydelsen 'bli kvar', 'stanna kvar' (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 109; Södergård & Tjåru 2008, 2009; Reuter 2014: 28, 210–211). Ordet *lämna* används i lunchsituationen.

42. "Nu gör du så här så *lämnar* dom alla (pastillerna) dit (i koppen)." SV1

I ex. 42 kunde man föredra 'bli kvar'. Användningen av *dit* i den här meningen är också en finlandism (jfr ex. 9-12).

Ordet *nå* är ett talspråkligt utfyllnadsord som används i början av satsen. Det kan ofta utelämnas eller ersättas med t.ex. 'ja'. 'Nå' används för att uttrycka otålighet. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 122; SAOLhist 2015) Det används i alla situationer.

- 43. "Oho, *nå* nu har vi två ringar." FI1
- 44. "*Nå* nu får du städa undan" SV1
- 45. "*Nå* men huvudsaken e att hon hitta dom (nycklar)". FI2
- 46. "*Nå* va ska ja göra åt dej Elmeri? Va ska hjälpa me?" SV2

Det lilla ordet *nå* är ett klart finlandssvenskt signalord (Lindström & Wide 2015: 96). *Nå* kan fungera som övergång i samtal som i ex. 43 när pedagogen märker att barnen har istället för en stor ring format två mindre ringar. *Nå* kan också signalera att talaren tar över turen att tala som i ex. 46 när pedagogen frågar hur hon kan hjälpa barnet. Ordet 'nå' tycks ha varit vanligt i äldre språkbruk också i sverigesvenska (Lindström & Wide 2015: 97).

När man kombinerar något + *bort* blir det ofta en finlandism, t.ex. 'komma bort', 'gå bort', 'lämna bort' (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 31, 109; Södergård & Tjåru 2009; Reuter 2014: 191–192). Kombinationen används i alla situationer.

- 47. "Då *lämnar* man den andra *bort*.", FI2
- 48. "Minna kan *komma bort* från toaletten.", SV2

Södergård & Tjåru (2009) har precis likadana exempel på användning av något + *bort* i sin undersökning. I stället kunde man föredra i ex. 47 'hoppa över' eller 'utelämna' och i ex. 48 'komma' utan 'bort'.

I mitt material förekommer även:

- 49. "(Sätt) Böckerna *bort*", FI1
- 50. "Du kan *skrapa bort* de dä (mat).", SV11

I ex. 49 kunde pedagogen använda annat verb i stället för *sätta*, t.ex. 'lägg böckerna på hyllan'). I ex. 50 kunde pedagogen säga bara 'skrapa' utan 'bort'.

Ifall man kombinerar något + *fast* kan det bli en finlandism. T.ex. *sätta fast* kan inte användas i betydelsen 'stänga' och 'sluta'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 47, 164; Reuter 2014: 195–196) Kombinationen används i påklädnings- (ex. 51, 53) och lunchsituationer (ex. 52).

51. "Ä, behöver du hjälp med dörren? Så, så gör vi såhär. Så, nu e den *fast*.", FI1

52. "Då *sätter* man munnen *fast* när man ser att maten ha kommit.", FI2

53. "Elias nu måst du stå *sätta fast* den hä kranen.", SV2

I ex. 53 verkar det så som om pedagogen är på väg att säga 'stänga' men byter till finlandismen *sätta fast*.

Ordet *palaver* används inte i betydelsen "möte" eller "diskussion" i sverigesvenska. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 126) I mitt material används ordet *palaver* i påklädningsituation.

54. "... fö dom har *palaver*...", FI2

Ordet *slippa* används inte i betydelsen 'kunna komma', 'komma' och 'få komma' i sverigesvenskan. I sverigesvenskan betyder det 'undgå', 'inte behöva'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 153; Södergård & Tjåru 2009) I mitt material används den i påklädningsituation.

55. "... de e lite trångt här. ... *Slipper* här förbi?", FI2

Ordet *sätta* används i annan betydelse i finlandssvenskan än i sverigesvenskan. Ordet 'sätta' har bredare betydelse i finlandssvenskan och orden 'ställa' och 'lägga' används mindre (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 164; Södergård & Tjåru 2009; af Hällström-Reijonen 2012: 80–81) Reuter (2014: 217) har gett en grundregel att man lägger det som blir liggande, ställer det som blir stående och sätter det som blir sittande men det gäller inte alla gånger. I många fall kan både 'ställa' och 'sätta' användas. I mitt material används ordet *sätta* i alla situationer.

56. ”Man få *sätta* upp hand då ser jag att alla kan”, FI1
 57. ”Vi leker inte me pastillerna. Dom *sätter* vi i munne”, SV1
 58. ”Handskarna *sätter* vi först sen” FI2
 59. ”Sanna ja *satt* dit opp på hyllan dina skor.” SV2

Man kan använda olika verb i stället för *sätta*. I ex. 56 kunde man föredra ’sträck upp handen’. I ex. 57 är en pastill någonting som ligger i munnen så den ’lägger’ man i munnen. Ordet *sätta* används i finlandssvensk betydelse i Södergårds & Tjårus (2009) undersökning också i påklädningssituationer på liknande sätt som i exempel 58 och 59.

Söka blir en finlandism om den används i betydelsen ’hämta’. Ordet är en finlandism som inte bör användas. *Söka* betyder ’leta’. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 164; Södergård & Tjåru 2009; Reuter 2014: 206) I mitt material används den i en påklädningssituation.

60. ”*Söker* du dina skor då?” SV2

I ex. 60 kan ordet tolkas även på båda sätten: pedagogen frågar om barnet letar efter sina skor eller uppmuntrar barnet att hämta sina skor. Den senare betydelsen är en finlandism.

Prepositionen *åt* används mera i finlandssvenska än i sverigesvenska. Man ska föredra prepositionerna ’till’ eller ’för’. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 185; Reuter 2014: 118) Den används i alla situationer.

61. ”Få ja visa (modellen) *åt* Mikko?”, FI1
 62. ”Ska jag skära (mat) *åt* dej?”, SV1
 63. ”Jag har två bilder å visa *åt* er.”, FI2
 64. ”Laura Laura prova om de här yllesockorna passar *åt* dej.”, SV2

Ordet *ännu* också blir en finlandism om man använder det i betydelsen ’dessutom’, ’därtill’, ’före utgången av’, ’redan’, och ’än en gång’ (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 188; Södergård & Tjåru 2009). Reuter (2014: 164–166) säger att *ännu* hör till de svåraste finlandismerna för en finlandssvensk som vill undvika finlandismer. Den används i alla situationer.

65. ”Jag kan no visa *ännu* sen (att hur man syr).”, FI1
 66. ”Får vi gummibanden *ännu* under skon hä tror du?”, SV1
 67. ”Gå en trappa upp, en trappa upp *ännu* ja.”, FI2
 68. ”Salladsdressing ska du ha där på *ännu*.”, SV2

I det första ex. 65 kunde man föredra ’dessutom’. I de andra ex. 66, 67, 68 ’därtill’.

Alla orden i exempel 1-68 hör till den första kategorin och är svenska och har någon betydelse i sverigesvenskan. Orden i den andra kategorin finns också i SAOLhist (2015). De finns i SAOLhist (2015) med samma betydelse eller så är de markerade som finlandismer. Jag har hittat totalt elva sådana ord. De finns i tabell 5.

Tabell 5. Ord som finns i SAOLhist (2015) och som omnämns som finlandismer

Halare	limonad	skida
julgubbe	mångte	skrinna
klassist	möjlignast många	t-skjorta
klotta, klottig	rosk, roskis	

Finlandismen *halare* förekommer i mitt material. Det allmänsvenska ordet är ’overall’. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 69; Södergård & Tjärus 2008, 2009) SAOLhist (2015) känner igen ordet som finlandism. Den används i påklädningssituationer.

69. ”Om du e färdig så tar du din *halare* å dina handskar.”, FI1
 70. ”Har ni era *halare* å byxor å skor bra nu?”, SV1
 71. ”Jo *fleecehalaren* på.”, FI2

Ordet förekommer också i Södergård & Tjärus (2009) undersökning i daghem.

Finlandismen *julgubbe* förekommer i mitt material. Ordet har sin bakgrund i finskan. I finlandssvenskan används ofta också finlandismen *julbock* även om det allmänsvenska ordet är ’jultomte’. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 87; Södergård & Tjärus 2008)

SAOLhist (2015) känner igen ordet som en finlandism. I mitt material förekommer ordet i påklädningsituation.

72. ”Julgubben ha just hämta åt dej julklappar så int kommer han.”, SV2

En finlandism som förekommer i mitt material är *-klassist* som beskriver en elev i någon klass. Man föredrar –’klassare’. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 93; Södergård & Tjåru 2008) SAOLhist (2015) känner igen ordet i en gammal upplaga. Det används i samlingssituation.

73. ”Okej, att imoron imoron får vi ju dom där gästerna hit. Som kommer från en skola. Dom e, dom *sjundeklassisterna*.”, FI2

Båda finlandismerna *klotta* och *klottig* förekommer i mitt material. Man föredrar t.ex. ’kladda’ eller ’slaska’, ’kladdig’ eller ’smutsig’. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 93; Södergård & Tjåru 2008) SAOLhist (2015) känner igen orden som finlandismer. Orden används både i påklädnings- (ex. 74) och lunchsituationer (ex. 75, 76).

74. ”Vem har varit och *klottat* här (i toaletten)?”, FI1

75. ”Nu är det helt *klottigt* hela din bordsplats.”, SV1

76. ”Nu har jag också *klottat* här då.”, FI2

Finlandismen *limonad* förekommer i mitt material. I sverigesvenskan används vanligen ’läsk’ men också SAOLhist (2015) känner till ’lemonad’ och även ’limonad’ i en gammal upplaga. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen 2008: 106–107; SAOLhist 2015). Diskussionen pågår i lunchsituation när pedagogen översätter barnens tal på svenska.

77. ”Popcorn å karkki, godis å va sa du *limonad* och så så ni på filmen.”, SV1

Att man frågar hur *mångte* är en finlandism. Man föredrar uttrycket ’vilken i ordningen’. Uttrycket har sin bakgrund i finskan och det är en gammal finlandism. (af Hällström-

Reijonen & Reuter 2008: 118; Reuter 2014: 25) Grundformerna 'många', 'mången' har en betydelse i SAOLhist (2015). Ordet förekommer i samlingsituation.

78. "E de nån som vet hur *mångte* dag e de idag?", FI2

Uttrycket *möjligast många* är en finlandism. I allmänsvenska använder man uttrycket 'så många som möjligt'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 119) Grundformen 'möjlig' finns i SAOLhist (2015). Uttrycket förekommer i samlingsituation.

79. "Så man får man får *möjligast många*.", FI2

Finlandismerna *rosk* och *roskis* förekommer i mitt material. De allmänsvenska orden för *rosk* är t.ex. 'skräp', 'sopor' eller 'avfall'. Det färöiska och det norska ordet är 'rusk' vilket kan betyda att det är fråga om äldre nordiska ord. De allmänsvenska orden för *roskis* är t.ex. 'soppåse' eller 'papperskorg'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 140; Södergård & Tjåru 2009; Reuter 2014: 27–28) SAOLhist (2015) känner igen *rosk* som en finlandism men inte *roskis*. Orden förekommer i påklädningssituationer.

80. "Titta här va lite skogs *skogsrosk*.", FI2

81. "Sätt de vi *roskis*.", SV2

Finlandismen *roskis* förekommer också i Södergård & Tjårus (2009) material i daghem.

Orden *skida* och *skrinna* förekommer i mitt material. SAOLhist (2015) förklarar orden med 'åka skidor' eller 'åka skridskor' men anger inte orden som finlandismer. af Hällström-Reijonen & Reuter (2008: 148, 151) samt Södergård & Tjåru (2009) nämner verben som finlandismer. Ordet 'skida' förekommer i alla situationer, ordet 'skrinna' endast i lunchsituation.

82. "... halva gruppen går först ut och *skidar*...", FI1

83. "Imorgon *skidar* vi helt rätt.", SV1

84. "Eller så *skidar* vi bara där.", FI2

85. "Ni blev hungriga när vi va å *skrinna* så blev vi hungriga.", FI2

Finlandismen *t-skjorta* förekommer i mitt material. 'T-tröja' är ett allmänsvenskt ord. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 171) Grundformen 'skjorta' finns i SAOLhist (2015). Ordet förekommer i påklädnings- (ex. 86) samt samlingssituation (ex. 89).

86. "Du kan inte gå me en sån dä tunn *t-skjorta* bara.", FI1

87. "Om ni ha en *t-skjorta* där under å vill göra de så vasågod.", FI1

Orden i ex. 69-87 finns i SAOLhist (2015) och de har likadan betydelse där eller anges som finlandism. I tabell 6 finns ord som inte finns i SAOLhist (2015) men i finlandssvenska källor anges som finlandismer. Totalt har jag funnit 12 sådana ord i mitt material.

Tabell 6. Ord som inte finns i SAOLhist (2015) men som används i finlandssvenska källor

fotis	kiva	styrox
huppare	konta	sätta
håsa	kura	vessa
karkki	pikuliten	voi nej, voivoi

Fotis är ett vardagligt uttryck för 'fotboll'. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 51; Södergård & Tjåru 2008). Ordet förekommer i en påklädningsituation.

88. "Ska du spela *fotis*?", FI1

Finlandismen *huppare* förekommer i mitt material. De allmänsvenska orden är t.ex. 'munkjacka' eller 'huvtröja'. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 74) Ordet förekommer i en påklädningsituation.

89. "Sätter du den hä *hupparen* på så...", FI1

Det framgår i Södergårds & Tjärus (2008) undersökning att finlandismen (*huppari/huppare*) är mer dominerande i användning hos blivande barnträdgårdslärare än den allmänsvenska orden 'huvtröja' eller 'munkjacka'.

Att *håsa* är ett vardagligt uttryck för att 'skynda'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 76) Ordet förekommer i en lunchsituation.

90. "Håsa inte.", FI2

Finlandismen *karkki* förekommer i mitt material. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 91; Södergård & Tjärus 2008, 2009). De allmänsvenska orden heter t.ex. 'godis' eller 'karameller'. Ordet förekommer en gång i lunchsituation när pedagogen upprepar efter barnet det som barnet har sagt på finska och översätter det sedan till svenska för att ge ett nytt ord till barnet.

91. "Popcorn å *karkki*, godis å va sa du limonad och så så ni på filmen.", SV1

Finlandismen *kiva* förekommer i mitt material. Den är ett direkt lån från finskan och det är ett vardagligt uttryck. Man kunde föredra t.ex. 'bra', 'kul', 'rolig', 'skojig' eller 'trevlig'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008, 93; Reuter 2014: 15, 26). Ordet förekommer i en samlingssituation i samband med att barnet har förstått någonting som pedagogen har sagt till gruppen. Jag anser att pedagogen bekräftar förståelsen genom följande fråga:

92. "Tycker du de e *kiva*?", FI1

Att *konta* är en finlandism för att 'krypa'. Det är ett vardagligt uttryck. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 97) Ordet förekommer i en påklädningsituation.

93. "Nå kanske vi står då för att annars kan vi få lite ont i knäna tycker jag om man måst *konta*.", FI2

Finlandismen *kura* förekommer i mitt material. De allmänsvenska alternativen är 'galon' eller 'regn'. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 100; Södergård & Tjåru 2008) Ex. 94 hörs på bandningen men pedagogen talar som om hon skulle tala för sig själv i påklädningsituationen när hon letar efter barnens kläder.

94. "Men då får du ta de hä... men de är di här *kura*.", SV1

Pikuliten är en finlandism som är ett vardagligt uttryck. I sverigesvenskan säger man hellre 'pytteliten', 'mycket liten'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 129). Ordet förekommer i en lunchsituation.

95. "Ska du lite smaka på den dä moroten. Bara *pikuliten*.", FI1

Styrox är ursprungligen ett varumärke som används i Finland. Ordet är därför en finlandism som inte är känd i sverigesvenskan som använder ordet 'frigolit' som också är ett varumärke. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 161). Ordet förekommer i samlingsituation.

96. "Manu sa redan å Leo sa redan att de hä va *styrox*", FI1

Såtta är ett vardagligt uttryck för att 'kladda' eller 'kleta'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 163) Ordet används i lunchsituation.

97. "Först va de Minna som klotta här å sen FI2 (jag) ännu till där så. Voi voi. Klotta. *Såtta*.", FI2

Finlandismen *vessa* är ett direkt lån från finskan. 'Toalett', 'toa' eller 'wc' är de allmänsvenska orden. (Gustafsson 2000; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 179; Södergård & Tjåru 2008). Ordet förekommer i alla situationer.

98. "Du få gå på *vessa* å klä på dej.", FI1

99. "Du får städa nu den där platsen och sen gå på *vessa*.", SV1S

100. "Vill du int gå i stora *vessan* men då då måst du vänta att den där lilla *vessan* blir ledig.", SV2

Voi nej och *voi voi* är finlandismer som förekommer i mitt material. Man föredrar 'å nej' eller t.ex. 'oj', 'aj', 'usch' eller 'fy'. (af Hällström-Reijonen & Reuter 2008: 181) Ordet förekommer i påklädnings- (ex. 103) och lunchsituationer (102).

101. "Nå *voi voi*. Klarar du nu me den dä soppan?", FI2
 102. "Har du har du inga yllesockor? *Voi nej* säg till mamma eller pappa att kan ja få ett par yllesockor?", SV2

Orden i ex. 88-102 är klara finlandismer som inte finns i SAOLhist (2015). Sådana är också orden i tabell 7 där jag har tvärspråkliga ord med finskt inslag. Det finns 27 stycken av dem. Tabellen innehåller olika ord som avviker från sverigesvenska och inte finns i SAOLhist (2015) men däremot i Kielitoimiston sanakirja (2017). Orden är alltså finskspråkiga. Det förekommer också vissa förkortningar (t.ex. 'eiku' från orden 'ei kun') och sammansättningar av båda språken (t.ex. piimäburk där 'piimä' är ett finskt ord för 'surmjölk' och 'burk' är ett svenskt ord). Alla ord eller orden inom parentes finns i Kielitoimiston sanakirja (2017). Orden med * finns i SAOLhist (2015) och är därför allmänsvenska ord. De finns som för- eller efterled tillsammans med ett finskspråkigt led i ett sammansatt ord. Jag har kombinerat vissa liknande uttryck som upprepas regelbundet (t.ex. *hei ja hei, hei ja nyt sitten, hei nyt, ja nyt, nyt, nyt ja nyt, ja sitten*) eftersom de används i liknande situationer för att få elevernas uppmärksamhet och jag anser att de representerar en liknande typ av finlandism.

Tabell 7. Tvärspråkliga ord och uttryck med finskt led

eiku (ei kun)	jestas	piimäburk (piimä, burk*)
entäs	kato (katso)	pipi
gummilenksu (gummi*, lenkki)	miekkavalas	retkeilijä
hei ja hei, hei ja nyt sitten, hei nyt, ja nyt, nyt, nyt ja nyt, ja sitten	muskari	santsa (santsata)
huh, huhhuh	mut (mutta)	tyydeliyyt (tyyt)
huiskis	nami, nam	tässä
hyi	niin, noin, näin	ukki
hyvä	nippa nappa	ups, upsi (upsis)
jep, jes	oho, ohoh	vai

*nämns i SAOLhist (2015)

Uttrycket *eiku* är en förkortning för finskans 'ei kun' som båda är finska ord (Kielitoimiston sanakirja 2017). Uttrycket används i mitt material i samlings- (ex. 104) och lunchsituationer (ex. 105). Det låter som omedvetet språkbruk, pedagogen har kanske svårt att hålla sig till svenska språket.

103. ”Ta här från påse. *Eiku* en till.”, FI2
 104. ”*Eiku* nu får ni. Nu ät nu äter vi.”, FI2

Entäs är ett finskspråkigt uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Ordet låter som omedvetet språkbruk. Det förekommer i lunchsituation.

105. ”*Entäs* du själv. Va vill du själv ha?”, FI2

Gummilenksu är blandning av finska och svenska. Gummi är svenska och 'lenksu' är förkortning för ordet 'lenkki' (Saolhist 2015; Kielitoimiston sanakirja 2017). I exemplet har pedagogen antagligen svårt att hitta ordet 'lenkki' på svenska men skapar ett ord som låter svenskt genom att kombinera det med det svenska ordet 'gummi'. Ordet förekommer i påklädningsituationer.

106. ”Var e dom där *gummilenksuna* nu då?”, FI2

Det kommer en hel del liknande uttryck som FI2 använder för att få uppmärksamhet av barnen. Jag har kombinerat dem i en kategori med något olika uttryck av: *hei ja hei, hei ja nyt sitten, hei nyt, ja nyt, nyt, nyt ja nyt, ja sitten*. Uttrycken förekommer i alla situationer.

- 107. ”*Hei nyt* kom också en till. Ville kom, gomorron gomorron Ville.”, FI2
- 108. ”*Hei ja nyt sitten* matro här i de hä gula bordet.”, FI2
- 109. ”*Nyt* hör du vi provar.”, FI2

Ordet *hej* är en vanlig hälsnings- eller anropsfras. I finlandssvenska används den också som övergångssignal. (Lindström & Wide 2015: 97). Pedagogen använder olika uttryck med *hej* speciellt mycket när barnen är livliga och talar ovanpå varandra (ex. 109). Uttrycken används när pedagogen vill att barnen lyssnar på henne. De här uttrycken förekommer oftast i början av meningen och fortsättningen är på svenska.

Uttrycken *huh* eller *huhhuh* förekommer hos pedagog FI1. ’Huh’ är ett finskspråkigt uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Uttrycket förekommer i lunchsituationer. Pedagogen imiterar barnet för att skapa förståelse och genom den få barnet att förstå mera, i det här fallet kanske betydelsen av ordet mätt.

- 110. ”Anni sa *huhhuh*, e du mätt?”, FI1

Huiskis förekommer i mitt material. Det är ett finskspråkigt uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017) och pedagogen använder det i en påklädningssituation.

- 111. ”Tvätta händerna ordentligt å int bara så där *huiskis*.”, FI1

Hyi är ett finskspråkigt uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Barnen talar om clowner som skrämmer folk. Diskussionen pågår i påklädningssituation. Pedagogen visar att hon lyssnar på och förstår barnen genom att starkt betona uttrycket *hyj*.

- 112. ”*Hyi*, finns de sådana?”, SV1

Hyvä är ett finskspråkigt uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Det förekommer i alla situationer. Uttrycket låter som omedvetet språkval.

- 113. ”Dem (yllesockor) passar bra. *Hyvä*.”, FI2
- 114. ”Va bra. *Hyvä*. Bra, så sätter vi den här.”, FI2
- 115. ”Ja ska fråga om de går att vi flyttar den ti klockan ett. *Hyvä*.”, FI2

Jag har grupperat uttrycken *jep* och *jes*, i samma kategori. De används för att uttrycka någonting som pedagogen bejakar. De finns båda i Kielitoimiston sanakirja (2017). Uttrycken förekommer i alla situationer.

- 116. ”Nå där kan ni också sitta *jep*.”, FI2
- 117. ”Vi ska titta (vad vi får för mat idag). *Jep* såhär.”, FI2
- 118. ”E det roligt att vara på daghem och vara med sina kompisar? Va bra. Jesse? Bra. *Jes*.”, SV1

Med de här småorden visar pedagogerna till barnen att de godkänner (ex 116), är av någon åsikt (ex. 117) och förstår (ex 118) det som barnen gör eller säger.

Jestas är ett finskspråkigt uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Det används i lunchsituation. Pedagogen använder uttrycket för att förvåna sig över att barnen har ätit så mycket.

- 119. ”Nå men *jestas* att de (mat) räcker åt alla.”, FI2

Kato är ett finskspråkigt uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagogen använder det i samlingsituation. Uttrycket låter som omedvetet språkval.

- 120. ”*Kato* jag måst skriva på de här pappre.”, FI2

Miekkavalas är ett finskspråkigt ord (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagogen försöker översätta barnets tal men kommer inte på ordet på svenska. Genom att upprepa ordet som

barnet har använt visar pedagogen att hon har lyssnat på barnen men inte kan översätta ordet. Diskussionen pågår i påklädningssituation.

121. ”Är det nån? De e nån. Det vet vi inte. *Miekkavalas*. Vi måste googla.”, SV1

Muskari är ett finskspråkigt uttryck för verksamhet för barnen. (Kielitoimiston sanakirja 2017). Ordet förekommer i samlingsituation. Verksamheten pågår på finska i daghemslokaler och pedagogerna är inte med på den.

122. ”... å på eftermiddan kommer Leena hit å håller *muskari*.”, SV1

Mut är en förkortning för ’mutta’ (Kielitoimiston sanakirja 2017). Den används i samlingsituation. Det verkar vara omedvetet språkbruk.

123. ”Ja hej men, jaa *mut*. Men nu först tittar vi...” , FI2

Uttrycken *nami* och *namnam* är båda finskspråkiga uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagogerna använder dem båda i lunchsituationer.

124. ”Oj. *Nami*. Vilken glass va det?”, SV1
125. ”Oj *namnam*, du tyckte de va gott idag.”, SV1

Genom ett bekant uttryck för barnen visar pedagogen att hon förstår det som barnen berättar. I ex. 124 berättar barnet en historia och pedagogen kommenterar den. Ex.125 liknar mera en vardaglig diskussion.

Uttrycken *niin*, *noin*, *näin* är alla finskspråkiga (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagogerna använder dem i alla situationer. Uttrycken verkar vara omedvetna språkbruk.

126. ”*Niin* alltid alltid när man ska limma nånting på kartongen...”, FI2
127. ”... å så hjälper jag med handskarna här. *Noin*.”, FI2
128. ”Sss. Jo. Fast. *Näin*.”, FI2

Uttrycket *nippa nappa* är finskspråkigt (Kielitoimiston sanakirja 2017). Det använder pedagogen i lunchsituation för att uttrycka att det finns bara lite mat kvar.

129. ”De här e nu vet du *nippa nappa* att de här (maten) räcker att.”, FI2

Orden *oho* och *ohoh* används av alla pedagoger. De finns båda i Kielitoimiston sanakirja (2017). Uttrycket används i alla situationer.

130. ”Har du andra bra? Nej. *Oho*. E di fö korta di hä byxbenen kanske.”, SV1
 131. ”Va de så? *Oho*.”, FI2
 132. ”*Oho* de dä pappre föll ner.”, SV2
 133. ”E de gott med pekfinger? *Ohoh*.”, FI1

I ex. 130, 131 och 132 visar pedagogerna överraskning genom det här uttrycket. I ex. 133 reagerar pedagogen på någonting som hon kanske inte vill att barnet ska fortsätta.

Ordparet *piimäburk* är en blandning av finska och svenska. *Piimä* är ett finskspråkigt ord och *burk* är svenskspråkigt ord (Kielitoimiston sanakirja 2017; Saolhist 2015). Pedagogen använder ordet i lunchsituation.

134. ”Vi vet (att Leena sitter där) för att där är *piimäburken*. Leena dricker surmjölk.”, SV1

I den första meningen använder pedagogen ordet ’*piimä*’ för att informera om det som hon snart kommer att säga på svenska. I den senare meningen använder hon det allmänsvenska uttrycket för att ge ett nytt ord till barnen.

Ordet *pipi* är finska (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagogen använder det i påklädnings- (ex. 135) och lunchsituation (ex. 136).

135. ”Nu vill ja att ni inte springer. De blir *pipi*. Ni blir bang å så blir de *pipi*.”, FI1
 136. ”Simon, nu få du låta Tiina vara. De blir snart *pipi*.”, FI1.

Barnen talar om 'naparetkeilijä' på finska vilket de skrattar åt och börjar bli lite för ivriga. Det är fråga om lunchsituation. Pedagogen försöker lugna ner situationen och använder ordet *retkeilijä* som är finska (Kielitoimiston sanakirja 2017). Hon säger till ett av barnen:

137. ”Nojå, hö du Juhani-*retkeilijä*, nu får du ta lite sås å ska du smaka biffen lite.”, FI1

Att pedagogen använder samma ord som barn har använt är lite skojigt och visar till barnen att hon har förstått det som barnen talar om.

Att *santsa* har ursprung i finskans 'santsata' (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagoggen använder ordet i lunchsituation.

138. ”Nu får man vet du lite *santsa* när vi ha varit ut å skrinna så vi ha blivi hungriga när vi va ut å skrinna.”, FI2

Ordet 'tyyt' är finska (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagog FI1 använder *tyydeliyyt* i samlingsituation när hon flyttar bänken och ber barnen att flytta på sig:

139. ”Varsågod, så flyttar ja på bänken. *Tyydeliyyt*.”, FI1

Ordet *tässä* är finska (Kielitoimiston sanakirja 2017). Pedagoggen använder det i lunchsituation. Uttrycket verkar vara omedvetet språkval.

140. ”Noni. *Tässä*. Här ännu de här.”, FI2

Ordet *ukki* förekommer i mitt material i en lunchsituation. Det är ett finskspråkigt ord (Kielitoimiston sanakirja 2017). Ett barn förklarar något som senare visar sig vara jultomte ('joulupukki' på finska, barnet säger 'pukki') och pedagogen upprepar efter henne:

141. ”Kommer *ukki* idag? Nina, kommer *ukki* idag?” , FI1

Att pedagogen använder samma ord som barnet visar för barnet att hon förstår det som barnet säger.

Orden *ups* och *upsi* har jag kategoriserat som samma finlandism. De är finskspråkiga uttryck (Kielitoimiston sanakirja 2017). Båda används i påklädningssituation.

142. ”Upsupsups, vem har vi där?”, FI1

143. ”Upsi.” (när någonting kanske faller), FI1

Ordet *vai* är finska (Kielitoimiston sanakirja 2017). Ordet används i lunchsituationen.

144. ”Ännu mera (mat) vai?”

4.2 Användning av finlandismer enligt antal

I detta avsnitt presenterar jag olika finlandismer som pedagogerna använder i mitt material enligt antal. Jag har inte räknat alla finlandismer som pedagogerna använt utan olika finlandismer eftersom jag anser att identifiering av alla olika använda finlandismer inte är möjlig. Jag anser också att i språkbadsdaghem upprepas vissa uttryck enligt pedagogernas arbetssätt och den som talar mest använder då också mest finlandismer. Därför vill jag jämföra endast olika finlandismer. Antalet använda etablerade finlandismer (kategorierna 1, 2 och 3) i mitt material finns i tabell 8.

Tabell 8. Antal använda etablerade finlandismer i mitt material

	FI1	SV1	FI2	SV2
Kategori 1.	16	15	21	16
Kategori 2.	4	4	8	2
Kategori 3.	6	3	4	2
Sammanlagt	26	22	33	20

Pedagog SV2 har den minsta variationen av olika etablerade finlandismer medan pedagog FI2 använder flest olika finlandismer. Skillnaden mellan dem är 13 olika finlandismer. Pedagog SV1 använder två olika finlandismer fler än SV2. Pedagog FI1 använder fyra olika finlandismer fler än pedagog SV1. Skillnaderna mellan dem är relativt små. Pedagog FI2 använder sju olika finlandismer flera än pedagog FI1. Förhållandet mellan de använda olika etablerade finlandismerna och tvärspråkliga ord med finskt inslag hos mina fyra informanter framgår i tabell 9.

Tabell 9. Antal använda tvärspråkliga ord med finskt inslag i mitt material

	FI1	SV1	FI2	SV2
Etablerade	26	22	33	20
Tvärspråkliga	8	7	15	1
Sammanlagt	34	29	48	21

Skillnaderna i Kategorin 4 Tvärspråkliga ord med finskt inslag är störst mellan pedagogerna SV2 och FI2, sammanlagt 14 olika lån och kodväxling. Eftersom pedagog SV2 använder så få olika tvärspråkliga ord blir skillnaden mellan pedagogerna SV1 och SV2 lite större i den här tabellen, sammanlagt sex olika tvärspråkliga ord jämfört med tabell 6. Pedagogerna FI1 och SV1 använder nästan lika många olika tvärspråkliga ord, pedagog FI1 en fler än pedagog SV1. Pedagog FI2 använder sju mera olika tvärspråkliga ord än FI1.

Med tanke på de inspelade minuterna så har den som har mest inspelade minuter (2h 1 min, pedagog FI2) mest olika finlandismer i sitt tal, totalt 48 stycken. Den som har minst inspelade minuter (1h 27min, pedagog SV1) har ändå inte minst finlandismer i sitt tal. Pedagogen SV2 har den minsta variationen av olika finlandismer totalt, 21 stycken. Pedagogerna FI1 och SV1 har använt totalt 34 och 29 stycken olika finlandismer. Pedagoger FI1, SV1 och SV2 har ungefär likadan mängd inspelade minuter (variation mellan 7 minuter) och pedagog FI2 har bandat in sig 27–34 minuter längre än de andra.

Jag jämför användningen av finlandismer i olika situationer i tabell 10.

Tabell 10. Antal använda finlandismer enligt situation

Påklädning	Samling	Lunch	Alla situationer	Två situationer
44	32	44	15	12

Jag har räknat ihop olika finlandismer enligt situation. Dessutom har jag räknat finlandismer som har använts i alla situationer samt i två situationer. Pedagogerna har använt mest finlandismer i påklädnings- och lunchsituationer, 44 stycken i båda situationerna. Minst har användningen finlandismer varit i samlingsituation. Sammanlagt 15 finlandismer har använts i alla situationer och 12 finlandismer har använts i två situationer. Med tanke på inspelade minuter i olika situationer så fanns det mest minuter i lunchsituationer (2h 56min) men minst i påklädningssituation (1h 45min) och båda har ändå flest olika finlandismer. I samlingsituation fanns det bandningar på 1h 51min men där fanns ändå minst finlandismer, 32 stycken. Samlingsituationer är antagligen planerade på förhand och det kan vara orsak till att finlandismer förekommer minst där. Däremot är påklädnings- och lunchsituationer någonting där diskussionen styrs också av barnen och därför kan det variera mera.

Precis som framgår i mina resultat ansåg pedagog SV1 att det används färre finlandismer i samlingsituationer:

145. *”I samlingar tror jag att jag använder mera korrekt svenskt språk då jag skall förklara saker men i användning i tambursituationer, matsituationer, fri lek använder jag flera finlandismer.” (SV1)*

Jag jämför även användningen av finlandismer enligt modersmål i tabell 11.

Tabell 11. Antal använda finlandismer enligt modersmål

	De finskspråkiga pedagogerna (FI, FI2)	De svenskspråkiga pedagogerna (SV1, SV2)
Etablerade	59	42
Tvärspråkliga	23	8
Sammanlagt	82	50

Enligt mitt material använder de svenskspråkiga pedagogerna färre olika finlandismer i tal med barnen. Det gäller båda orterna: pedagog SV1 använder mindre finlandismer än pedagog FI1, pedagog SV2 använder mindre finlandismer än pedagog FI2. Samma skillnad finns både för etablerade finlandismer (kategorierna 1+2+3) samt för tvärspråkliga ord (kategori 4). De finskspråkiga pedagogerna som har spelat in sig längst har också mest finlandismer. Mängden inspelade minuter hos de finskspråkiga pedagogerna är sammanlagt 3h 35min. Hos de svenskspråkiga pedagogerna är mängden inspelade minuter 2h 51min.

En jämförelse mellan användningen av finlandismer enligt ort är svårare. Pedagog SV2 antog likadant som jag att man i Helsingfors använder mera finlandismer:

146. *”...men i Helsingfors finns de mycke finlandismer. De hä finska språket är så dominant här i Helsingfors att de där att vi talar kanske lite mera blandat här, att de e inte lika ren svenska som i Österbotten” (SV2)*

I tabell 12 har jag samlat antalet olika finlandismer enligt ort.

Tabell 12. Antal använda finlandismer enligt ort

	Pedagogerna i Vasa (FI1, SV1)	Pedagogerna i Helsingfors (FI2, SV2)
Etablerade	48	53
Tvärspråkliga	15	16
Sammanlagt	63	69

Pedagogerna i Vasa använder sammanlagt färre olika finlandismer men när man jämför skillnader enligt modersmål så följer skillnaderna inte samma mönster. Pedagog FI1 i Vasa använder färre olika finlandismer än pedagog FI2 i Helsingfors medan pedagog SV2 i Helsingfors använder färre olika finlandismer än pedagog SV1 i Vasa. Här förefaller skillnader mellan individer spela en större roll än ort. Jämför man mängden inspelade minuter så finns det 3h 1min material från Vasa och 3h 31min från Helsingfors.

Södergård & Tjæru (2009) har i sin undersökning bandat in material från olika daghem. I deras material har de film från Nyland på ca 4 timmar och från Österbotten ca 3 timmar. I materialet från Nyland har de hittat 39 stycken finlandismer och från Österbotten 11 stycken finlandismer. Mängderna är inte jämförbara på det sättet att de har samlat in alla finlandismer och jag har samlat in alla olika finlandismer. Ändå tycker jag att det är intressant att i deras material finns det betydligt färre finlandismer i Österbotten som både jag och pedagog SV2 antog.

4.3 Likheter och olikheter i användningen av finlandismer hos informanterna

För att komplettera de inspelade situationerna i mitt material ställde jag även några frågor om finlandismer till pedagogerna. I detta avsnitt presenterar jag deras åsikter om finlandismer och relationen till finlandssvenskan. Jag kopplade ihop finlandismerna enligt vilken utbredning de hade hos de fyra pedagogerna (finlandismer som alla använder, de flesta använder). Jag lade märke till att det lät som en del av dem används som stöd för språket så jag samlade ihop sådana. Efter grupperingarna sökte jag likheter i intervjuvar som motsvarar de tabeller som jag gjorde. Dessutom kontrollerade jag om det i bandningarna fanns exempel som stödjer det som pedagogerna säger i intervjun.

Först bad jag pedagogerna beskriva vad de tyckte att en finlandism är.

147. *"Ord med ursprung i finska språket."* (FI1)
148. *"Vissa ord eller fraser som bara används i finlandssvenskan."* (SV1)
149. *"Ett ord eller en mening som bara används i finlandssvenskan eller har en annan betydelse än svenskan i Sverige."* (FI2)
150. *"Ord som har kommit från finskan, kurabyxor, finska ord som har ändrats till svenska, de finns massor av dom."* (SV2)

Alla pedagoger är bekanta med termen finlandism och kan förklara den även om pedagog FI2 säger att hon hittade svaret via Google. Jag bad även pedagogerna beskriva sina åsikter om relationen mellan finlandssvenskan och finlandismer.

151. *"Finlandismer är kännetecknande för finlandssvenskan."* (FI1)
152. *"Finlandismer hör till och är en naturlig del av finlandssvenskan."* (SV1)
153. *"Det är viktigt att svenskan i Finland följer svenskan i Sverige."* (FI2)
154. *"Dem (finlandssvenskan och finlandismer) e blandade ihop."* (SV2)

Pedagogerna FI1, SV1 och SV2 anser att finlandismer hör till finlandssvenskan som också af Hällström-Reijonen (2012) och Reuter (2014: 20–23) har konstaterat. Pedagog FI2 tar ställning till att svenskan i Finland inte får skilja sig från svenskan i Sverige. Där syns kanske det som hon berättade till mig i samband med att ge intervju svaren till mig att hon har använt en källa för att definiera finlandism. Alla pedagoger anser att de använder finlandismer i sitt arbete dagligen och i vardagliga situationer.

155. *"Jag använder ord som "roskis", "karkki" och "kiva" emellanåt i vardagliga situationer (påklädning, samtal med barnen)."* (FI1)
156. *"Dagligen använder jag finlandismer i verksamheten. I samlingar tror jag att jag använder mera korrekt svenskt språk då jag skall förklara saker men i användning i tambursituationer, matsituationer, fri lek använder jag flera finlandismer."* (SV1)
157. *"Jo, dagligen i vardagssituationer."* (FI2)
158. *"Jag försöker att inte använda dem (finlandismer), å om ja gör de så e ja själv inte medveten om de."* (SV2)

Pedagog FI1 anger vissa ord som hon använder. I hennes svar betyder finlandismerna kanske mera ord som har sin grund i finskan. Pedagog SV1 skiljer mellan olika situationer där hon använder mera eller mindre korrekt språk. I svaret som pedagog SV2 anger syns hur djuprotat fenomen finlandismerna är, hon är inte ens medveten om att hon använder dem.

I tabell 13 har jag samlat finlandismer som används av alla fyra pedagoger. Det finns 10 stycken sådana. De här finlandismerna förutom en (*oho, ohoh*) hör till kategori 1 dvs. Allmänord som får en annan betydelse i finlandssvenskan än den angivna i SAOLhist (2015). Orden får alltså en annan mening i kontexten i finlandssvenska än i sverigesvenska. Det är just därför de inte är så lätta att känna igen som finlandismer. Som pedagog SV2 säger i citat 158 används de här finlandismerna kanske omedvetet.

Tabell 13. Olika finlandismer som används av alla pedagoger

<i>finlandismer</i>	FI1	SV1	FI2	SV2
<i>aj</i>	<i>aj</i>	<i>aj</i>	<i>aj</i>	<i>aj</i>
<i>dit</i>	<i>dit</i>	<i>dit</i>	<i>dit</i>	<i>dit</i>
<i>hjälpa (utan objekt)</i>	<i>hjälpa</i>	<i>hjälpa</i>	<i>hjälpa</i>	<i>hjälpa</i>
<i>jo</i>	<i>jo</i>	<i>jo</i>	<i>jo</i>	<i>jo</i>
<i>nå</i>	<i>nå</i>	<i>nå</i>	<i>nå</i>	<i>nå</i>
<i>något + bort</i>	<i>föra bort</i> <i>städa bort</i> <i>sätta bort</i>	<i>falla bort</i> <i>föra bort</i> <i>ha bort</i> <i>kasta bort</i> <i>laga bort</i> <i>skrapa bort</i> <i>slänga bort</i> <i>städa bort</i> <i>ta bort</i> <i>tappa bort</i>	<i>falla bort</i> <i>lämna bort</i> <i>sätta bort</i>	<i>komma bort</i>
<i>oho</i> <i>ohoh</i>	<i>oho</i> <i>ohoh</i>	<i>oho</i>	<i>oho</i>	<i>oho</i>
<i>sätta</i>	<i>sätta</i>	<i>sätta</i>	<i>sätta</i>	<i>sätta</i>
<i>åt</i>	<i>åt</i>	<i>åt</i>	<i>åt</i>	<i>åt</i>
<i>ännu</i>	<i>ännu</i>	<i>ännu</i>	<i>ännu</i>	<i>ännu</i>

Orden som alla pedagoger använder är småord (*aj, jo, nå*) som Lindström & Wide (2015: 92–98) kallar för signalord i finlandssvenskt samtalspråk. Där finns även preposition *åt* om vars överanvändning i finlandssvenska har gjorts en doktorsavhandling (Martola 2007). Där finns ytterligare *ännu* som Reuter (2014: 166) kallar för det svåraste uttrycket för en finlandssvensk som vill undvika finlandismer. Bland de här finlandismerna anser jag att det finns både de svåraste att känna igen samt sådana kortord som är naturliga i talspråket.

Andra finlandismer används också regelbundet men används inte av samtliga fyra pedagoger i mitt material. I tabell 14 har jag samlat exempel på finlandismer som används av flera än en pedagog. Ifall ett motsvarande allmänsvenskt ord förekommer i mitt material har jag angett det med vanliga bokstäver.

Tabell 14. Finlandismer som används av flera än en pedagog

<i>finlandismer</i>	FI1	SV1	FI2	SV2
<i>byxbunt</i> <i>bunt</i>	<i>byxbunt</i>	 <i>byxben</i>	 <i>bunt</i>	<i>byxbunt</i> <i>bunt</i>
<i>fara</i>		<i>fara</i>	<i>fara</i>	
<i>fast (som konjunktion)</i>	<i>fast</i>		<i>fast</i>	<i>fast</i>
<i>föra</i>	<i>föra</i>	<i>föra</i>		<i>föra</i>
<i>halare</i>	<i>halare</i>	<i>halare</i>	<i>halare</i>	
<i>hämta</i>			<i>hämta</i>	<i>hämta</i>
<i>i misstag</i>	<i>i misstag</i>	<i>i misstag</i>		
<i>idas</i>	<i>ids</i>	<i>ids</i>	<i>ids</i>	
<i>jep</i> <i>jes</i>		<i>jep</i> <i>jes</i>	<i>jep</i>	
<i>klotta</i> <i>klottig</i> <i>sätta</i>	<i>klotta</i>	 <i>klottig</i>	<i>klotta</i> <i>sätta</i>	
<i>laga</i>	<i>laga (snö)</i>		<i>laga</i>	<i>laga (frisyr)</i>
<i>något + fast</i>	<i>(dörren) fast</i>		<i>(munnen) fast</i>	<i>(dörren, kranen) fast</i>
<i>rosk</i> <i>roskis</i>		 <i>skräp</i>	<i>rosk</i> <i>roskis</i>	<i>roskis</i>
<i>skida</i>	<i>skida</i>	<i>skida</i>	<i>skida</i>	
<i>vessa</i>	<i>vessa</i> <i>toalett</i>	<i>vessa</i> <i>wc</i>	 <i>toalett</i>	<i>vessa</i> <i>toalett</i>
<i>voi nej</i> <i>voi voi</i>			<i>voi voi</i>	<i>voi nej</i>

Finlandismerna *bunt*, *byxbunt* används konsekvent av alla andra pedagoger förutom pedagog SV1. SV2 har även en sång om *buntarna* vilket ett barn önskar få höra (se ex. 8 i avsnitt 4.1). Pedagog SV1 använder en gång det allmänsvenska ordet 'byxben':

159. "E di fö korta di hä byxbenen kanske." (SV1)

Finlandismerna *hämta* samt *voi voi*, *voi nej* används endast av pedagogerna i Helsingfors. Finlandismen *i misstag* används endast av pedagogerna i Vasa.

Finlandismen *rosk*, *roskis* används av de två pedagogerna i Helsingfors medan pedagog SV1 använder det allmänsvenska ordet 'skräp':

160. "... du få int nå stenar och skräp (i skon)." (SV1)

Pedagog FI1 säger i citat 156 i detta avsnitt att hon använder ordet *roskis* även det inte förekommer i materialet.

I fråga om finlandismen *vessa* används också de allmänsvenska orden 'toalett' och 'wc'. Pedagog FI1 använder ordet "toalett" en gång när hon förklarar situationen för inspelningsspelaren:

161. "Ja ha bett barnen att gå på toaletten på *vessan* å så få di klä på sej." (FI1)

När hon talar direkt till barnen använder hon endast ordet *vessa*. FI2 använder endast ordet 'toalett'. SV1 och SV2 växlar mellan orden *vessa*, 'toalett' och 'wc'.

Det framgår i Södergårds & Tjärus (2008: 280) undersökning att finlandismen *vessa* används mest bland blivande barnträdgårdslärare men att uttrycket 'toalett' anses mera lämplig än 'toa'. Samma syns också i mina resultat: ingen använder ordet 'toa' medan 'toalett' används.

I fråga om skillnaden mellan finlandismer i språkbad och i svenskspråkigt daghem (fråga 9 i bilagan) svarar pedagogerna olika. Pedagogerna i Vasa anser likadant:

162. "*Jag använder ord som "roskis", "karkki" och "kiva" emellanåt i vardagliga situationer (påklädning, samtal med barnen). Jag tror att finlandismer används mera på språkbadsdaghem för att underlätta förståelsen.*" (FI1)

163. "*Jag tror nog vi använder mera finlandismer i språkbad för att lättare få barnen att förstå. Vi försöker ju lära barnen till ett fungerande svenskt Vasa-språk.*" (SV1)

I tabell 15 har jag samlat 20 olika finlandismer som jag anser att används för att stödja barnens förståelse. Jag har med etablerade finlandismer, dvs finlandismer från de tre första kategorierna. I tabellen har jag tagit med sådana ord som har sin grund i finskan och därför gör det lättare för finskspråkiga barn att förstå. Jag har angett grunden i det finskspråkiga ordet inom parentes enligt Kielitoimiston sanakirja (2017). Ifall ett allmänsvenskt ord förekommer i mitt material har jag angett det med vanliga bokstäver.

Tabell 15. Finlandismer som används för att stödja förståelse

<i>finlandism</i>	FI1	SV1	FI2	SV2
<i>aj</i> (ai)	<i>aj</i>	<i>aj</i>	<i>aj</i>	<i>aj</i>
<i>batteri</i> (patteri)			<i>batteri</i>	
<i>bunt</i> (puntti) <i>byxbunt</i>	<i>byxbunt</i>	<i>byxben</i>	<i>bunt</i>	<i>bunt</i> <i>byxbunt</i>
<i>fotis</i> (futis)	<i>fotis</i>			
<i>halare</i> (haalari)	<i>halare</i>	<i>halare</i>	<i>halare</i>	
<i>huppare</i> (huppari)	<i>huppare</i>			
<i>håsa</i> (hosua)			<i>håsa</i>	
<i>jo</i> (joo)	<i>jo</i>	<i>jo</i>	<i>jo</i>	<i>jo</i>
<i>kakao</i> (kaakao)			<i>kakao</i> varm choklad	
<i>karkki</i> (karkki)		<i>karkki</i> godis		
<i>kiva</i> (kiva)	<i>kiva</i>			
<i>konta</i> (kontata)			<i>konta</i>	
<i>limonad</i> (limonadi)		<i>limonad</i>		
<i>nå</i> (no)	<i>nå</i>	<i>nå</i>	<i>nå</i>	<i>nå</i>
<i>palaver</i> (palaveri)			<i>palaver</i>	
<i>pikuliten</i> (pikku)	<i>pikuliten</i>			
<i>rosk</i> (roska) <i>roskis</i> (roskis)		<i>roskis</i> skräp	<i>rosk</i> <i>roskis</i>	<i>roskis</i>
<i>sätta</i> (sotata)			<i>sätta</i>	
<i>vessa</i> (vessa)	<i>vessa</i> toalett	<i>vessa</i> wc	toalett	<i>vessa</i> toalett
<i>voi nej</i> (voi ei) <i>voi voi</i>			<i>voi voi</i>	<i>voi nej</i>

Småorden *aj*, *jo* och *nå* används av alla pedagoger. Annars beror det på pedagogen vilka finlandismer som används i vilka situationer. De olika finlandismerna som stödjer förståelse som används av de flesta pedagogerna är *bunt*, *halare*, *roskis* och *vessa*.

Översättning är också ett sätt att använda finlandismer som hjälpmedel i språkbud som pedagog SV1 säger i citat 163.

164. ”Popcorn å *karkki*, godis å va sa du... *limonad* och så så ni på filmen.” (SV1)
165. ”Musen dricker *kakao*. Eller varm choklad. Varm choklad. Musen dricker varm choklad.” (FI2)

Pedagogerna upprepar det som barnen har sagt och översätter efter det till svenska för att ge nya ord till barnen, *karkki* för godis i ex. 164, och *kakao* för varm choklad i ex. 165.

Pedagog SV1 anser att finlandismerna används mera i svenskspråkiga daghem och att i språkbud är pedagogerna mera noggranna med orden.

166. ”*De hä finska språket är så dominant här i Helsingfors... att vi talar kanske lite mera blandat här, att de e inte lika ren svenska som i Österbotten. De (som är från tvåspråkiga familjer) blandar hemskt mycket med finskan å svenskan. Jag tror att vi som jobbar i språkbud att vi tänker mera på språket, hur vi talar. Att i svenska dagisar så där e kumppare alltså gummistövlar, kurisar galonbyxor, de använder mera finlandismer i svenska dagisar tror jag. Men här i språkbud funderar vi hur vi säger saker å ting. Vi bestämmer att de heter regnrock, galonbyxor, vi har såna funderingar att hur ska vi säga. Vi funderar på hur vi talar mera.*” (SV2)

Exemplet som SV2 tar upp om galonbyxor får bekräftelse också i materialet vilket syns i tabell 16.

Tabell 16. Exempel på användningen av finlandismen *kura*

finlandism	FI1	SV1	FI2	SV2
<i>kura</i>	regnbyxor regnhandskar regnkläder regnvantar	<i>kura</i> regnbyxor	galonkläder	galonbyxor galonhandskar galonkläder

Finlandismen *kura* förekommer en gång i mitt material i ett fall där det verkar som om pedagogen skulle tala för sig själv. Annars talar pedagogerna om 'regnkläder' i Vasa och 'galonkläder' i Helsingfors när de pratar med barnen. Det framgår i Södergårds och Tjärus (2008: 281) undersökning att blivande barntädgårdslärare kan tänka sig använda finlandismen *kurakläder* med barnen. De anser att det är mest accepterat att använda ordet regnkläder men kan tänka sig använda ordet *kurakläder* ändå. Även nybildningen *kurisar* av det finska ordet nämns.

I fråga om användningen svenska och finlandismer på fritiden (fråga 10 i bilagan) svarar pedagogerna olika.

167. *"Jag använder svenska på min fritid med mina svenskspråkiga vänner och familjemedlemmar (mamma). Finlandismer förekommer inte lika ofta i samtal med enbart svenskspråkiga människor som det gör med dem som kan finska."* (FI1)
168. *"Jo på fritiden använder jag säkert mera finlandismer än på arbetsplatsen, speciellt hemma med man och egna barn men även med kompisar. Pratar också en del bland-dialekt."* (SV1)
169. (I hurdana situationer?) *"Barnens skola, lärare, hobbyer, kompisar, och kompisarnas föräldrar, kultur, teater, radio X3M."* (Använder du finlandismer?) *"Ja."* (FI2)
170. *"Här i kafferummet när vi sitter alla å har det roligt så då har vi int så vårdat språk. Så då slänger vi hur vi tycker. Jå, ja använder finlandismer för de e roligt, det hör till, det e vårt språk. Men sen när ja talar hemma med mina egna barn så då funderar ja också hur ja talar me dom att ja säger inte va som helst. Då när vuxna e tillsammans så kan man slänga vad man tycker. När man e med sina egna barn å barnen på jobbet så ska man lite fundera hur man säger."* (SV2)

Alla pedagoger använder svenska också på sin fritid. Pedagog FI1 tycker att det finns en skillnad i användningen av finlandismer mellan svenskspråkiga och finskspråkiga, hon anser att hon använder mera finlandismer med finskspråkiga. I hennes svar syns liknande tendens som i citat 155 där hon anser finlandismer vara mera enskilda finska ord. Pedagog FI2 noterar bara kort att hon använder finlandismer på fritiden. Pedagogerna SV1 och SV2 tycker likadant, de anser att de använder mera finlandismer på fritiden. Pedagog SV2 skiljer där också mellan vuxna och barn och i det svaret kan man tolka att hon är medveten om sin språkliga roll med alla barn som hon umgås med.

5 SLUTDISKUSSION

I min studie ville jag redogöra för vilka finlandismer pedagoger använder i språkbadsdaghem. Jag ville jämföra de använda finlandismerna enligt pedagogernas modersmål, enligt ort som pedagogerna arbetar i och enligt situationer där finlandismerna förekommer. Dessutom ville jag veta hurdana tankar pedagogerna har om finlandismer och om de medvetet använder dem i sitt arbete med språkbadsbarn. Det var jag intresserad av eftersom jag anser att finskans påverkan hörs i det finska som talas i Finland.

De resultat som jag fick i min analys visar att det finns många finlandismer som de fyra utvalda pedagogerna använder i vardagen. I mitt material fanns sammanlagt 49 olika etablerade finlandismer. Dessutom används en hel del tvärspråkliga ord med finska inslag i mitt material (27 stycken). De använda finlandismerna i mitt material skiljer sig enligt situation: mest finlandismer används i påklädnings- och lunchsituationer (44 stycken i båda), minst i samlingssituation (32 stycken).

Jag hade som en hypotes att de pedagoger som har finska som modersmål använder färre finlandismer än de som har svenska som modersmål. Jag antog det eftersom jag hade den tanken att finlandismer hör till den finlandssvenska kulturen och därför kommer de finskspråkiga pedagogerna att undvika dem. Den förväntningen visade sig vara fel. Min uppfattning om finlandismer på förhand var alldeles för ytlig. Finlandismer är inte endast sådana ord som låter finska. Det finns även ord som låter som "riktig" svenska men har en annan betydelse i sverigesvenskan än i finlandssvenskan. De två pedagoger som har finska som modersmål använde i min studie faktiskt flera finlandismer.

Jag hade som en annan hypotes att de pedagoger som arbetar i Helsingfors använder mera finlandismer än de som arbetar i Vasa. Den förväntningen visade sig vara delvis rätt enligt mitt material. Sammanlagt använder pedagogerna i Vasa färre finlandismer än pedagogerna i Helsingfors. När man jämför individerna så är resultaten dock annorlunda: FI1 använder färre finlandismer än FI2 och SV1 använder flera finlandismer än SV2.

Jag har inte räknat upp alla finlandismer i mitt material utan jag har räknat upp alla olika finlandismer som förekommer i mitt material. Resultaten i olika jämförelser blir med säkerhet annorlunda om jag hade räknat alla. Jag har valt att presentera olika finlandismer som förekommer i mitt material. De är enklast att hitta i materialet. Jag känner att mina svenska kunskaper som en som har finska som modersmål är för begränsade för att hitta alla finlandismer. Det anser också de som har sverigesvenska som modersmål att de kan ha svårt med (jfr. Lyngfelt 2011, Melin-Köpilä 1996). Dessutom syns det i intervjumaterialet att också speciellt pedagog FI1 anser bara enskilda ord vara finlandismer.

När man jämför antal spelar det en stor roll att det är fråga om en fallstudie. Antalet informanter är litet. Individerna spelar en stor roll. Pedagog SV2 använder bara få finlandismer. Pedagogerna i Vasa arbetar i samma daghem och olika använda finlandismer är ganska likadan hos dem. De kan bli påverkade av varandras språk. Pedagog FI2 använder flest finlandismer men antalet bandade minuter hos henne är också störst. Därför kan man inte direkt säga att hon använder flest finlandismer överhuvudtaget.

Olika finlandismer varierar hos de fyra olika pedagogerna men det finns dessutom vissa finlandismer som alla av dem använder eller flertalet av dem använder. Det finns också en del finlandismer som används endast av en pedagog. Min studie visar att alla pedagoger använder finlandismer och även om t.ex. pedagog SV2 säger att hon försöker undvika dem så använder hon dem ändå. Finlandismer är alltså ett inrotat fenomen i finlandssvenskan.

Å andra sidan kan man se att finlandismer hör till. Alla pedagoger förutom FI2 anser att finlandismer är en del av finlandssvenskan. Finlandssvenskan skiljer sig från ort till ort, både SV1 och SV2 anser att de använder ett språk som hör ihop med regionen som de bor i.

Pedagogerna i Vasa säger också att de använder finlandismer i språkbadsdaghem eftersom de stödjer barnens förståelse. Det stämmer också enligt materialet. Det finns 20

stycken etablerade finlandismer i mitt material som har en grund i finskan. Pedagog SV2 tycker ändå att pedagogerna i språkbadsdaghem funderar mera på språket som de använder med barnen. Hon anser att i finlandssvenska daghem blandar man mera mellan finska och svenska medan i språkbad bestämmer man vilka varianter som man använder. Som exempel lyfter hon upp ordet 'kurakläder' (byxor, handskar). Detta exempel stämmer också enligt mitt material. Ordet 'kura' förekommer en enda gång och det är som om pedagog SV1 skulle tala för sig själv när hon använder ordet. Annars används 'regn' i Vasa och 'galon' i Helsingfors. Där kan man även ta hänsyn till att pedagogerna i Helsingfors inte arbetar ens i samma daghem.

Jag har tänkt på valet av pedagoger i mitt material nu efteråt. Jag skilde pedagogerna enligt deras skolspråk: om de hade gått i skolan på finska eller på svenska. De pedagoger som har svenska som modersmål anser jag representera mycket väl svenskspråkiga pedagoger i språkbad. De finskspråkiga pedagogerna är inte i lika hög grad jämlika representanter för en finskspråkig pedagog eftersom pedagog FI1 har svenska som hemmaspråk med sin mamma vilket framgår av intervjun (se citat 167). De funderingar som pedagog SV2 har om språket i södra Finland och om att i finlandssvenska daghem använder man mera finlandismer på grund av tvåspråkiga hem är intressant. Detta fick mig tänka att det kunde ha varit intressant att vidga studien så att man hade skilt den gruppen med också.

Tidigare forskning visar att sambandet mellan pedagoger och barn är central (Harju-Luukkainen 2007) och språkbadspedagogens behärskning av barnens förstaspråk stödjer inläring av andraspråket (Savijärvi 2011). Detsamma kommer fram också i min studie. Pedagogerna upprepar barnens tal och översätter det som barnen säger. Finlandismer används som hjälpmedel i översättningssituationer.

När man jämför de använda finlandismerna i min studie med olika finlandismer som förekommer i Södergårds och Tjärus undersökningar (2008, 2009) kan man se likheter. De har som material pedagogers tal från finlandssvenska daghem. De finlandismer som förekommer är likadana (t.ex. gällande påklädning). Det finns också skillnader, t.ex. *kura*

som blivande barnträdgårdslärare kan tänka sig att använda i sitt arbete men som enligt min undersökning verkar undvikas av språkbadspedagoger.

af Hällström-Reijonens studie (2012) visar att det finns finlandismer som används av alla åldrar och i alla stilarter. Det samma syns också i mitt material. Pedagoger som är medvetna om sin roll som språkliga modeller använder trots detta finlandismer i sitt arbete. Vissa finlandismer är så fast förankrade att man inte nödvändigtvis är ens medveten om att man använder dem.

När jag tänker på hur pålitliga mina resultat är med tanke på val av metod så anser jag att mitt sätt att samla in material (inspelningar) passar bra för att få fram vilka finlandismer pedagoger i språkbad använder. Dessutom visste inte pedagogerna på förhand att det är finlandismer som jag söker i deras tal så jag anser att materialet som jag fick genom inspelningar var så autentiskt som möjligt. Jag anser också att intervjuvaren gav svar på mina funderingar som kom till efter inspelningarna och att intervjun var en lämplig metod för att få svar på dem.

Med tanke på jämförelser mellan olika pedagoger enligt deras modersmål och ort var inte metoden den bästa. Inspelningarna varierade mycket i antal minuter, språkkunskaperna hos pedagoger var olika på ett sådant sätt att man inte kan kategorisera pedagogerna så grovt som jag gjorde (ort, modersmål, situation). Urvalet pedagoger var också för få att göra generaliseringar. Finlandismer är ett intressant tema inom språkanvändningen i Finland. I fortsatta studier kunde man forska i språkanvändningen hos pedagoger i svenskspråkiga daghem jämfört med språkbad.

KÄLLOR

- Abrahamsson, Niclas & Hyltenstam, Kenneth (2003). Barndomen – en kritisk period för språkutveckling? I: Bjar, Louise & Caroline Liberg (red.) *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur. 29 –56.
- Aineistonhallinnan käsikirja (2017). *Kvalitatiivisen datan käsittely*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. [Citerat 8.3.2017]. Tillgänglig: <http://www.fsd.uta.fi/aineistonhallinta/fi/kvalitatiivisen-datan-kasittely.html#litterointi>
- Backman, Jarl (2016). *Rapporter och uppsatser*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Baker, Colin (2011). *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*. 5th Edition. Multilingual Matters.
- Bell, Judith (2011). *Introduktion till forskningsmetodik*. 4:e uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Bergroth Hugo (1917). *Finlandssvenska.Handledning till undvikande av provinsialismer i tal och skrift*. Helsingfors: Holger Schildts förlag.
- Bergroth, Mari (2015). *Kotimaisten kielten kielikylypy*. Vaasa: Vaasan yliopiston julkaisuja. Selvityksiä ja raportteja 202.
- Björklund, Siv, Britt Kaskela-Nortamo, Maria Kvist, Harriet Lindfors & Mira Tallgård (2005). *Att uppmuntra till språk i språkbadsgrupper*. Kompendium 4. Vaasan yliopisto. Levón-instituutti.
- Björklund, Siv, Karita Mård-Miettinen & Hanna Turpeinen (2007). Språkbad 20 år: i går, idag och i morgon. Kielikylypy 20 vuotta: eilen, tänään ja huomenna. I: Björklund, Siv, Karita Mård-Miettinen & Hanna Turpeinen (toim./red). *Kielikylypykirja – Språkbadsboken*. Julkaisu No 126. Vaasa: Vaasan yliopisto. Levón-instituutti. 9-18.
- Björklund, Siv (2017), professor i språkbad. Vaasa. Diskussion, den pedagogiska enheten vid Åbo akademi 21.8.2017.
- Fransman, Jessica (2011). *Finlandismer i fokus – finlandssvenska studerandes syn på ett urval finlandismer och allmänsvenska ord och uttryck*. Helsingfors universitet, humanistiska fakulteten.
- Granbäck, Linda-Maria (2012). *Småkusin eller sysling – finlandismer hos yrkes elever i Mariehamn och Vasa*. Vasa universitet, filosofiska fakulteten.
- Gustafsson, Anna Maria (2000). *Söker du dina barn från dagis*. Språkbruk 3/2000.

[Citerat 6.3.2016]. Tillgänglig:
<http://www.sprakbruk.fi/index.php?mid=2&pid=13&aid=2435>

Harju-Luukkainen, Heidi (2007). *Kielikylpydidaktiikkaa kehittämässä. 3-6-vuotiaiden kielilylpylasten kielellinen kehitys ja kielikylpydidaktiikan kehittäminen päiväkodissa*. Åbo: Åbo Akademis förlag.

Helsingin kaupunki (2017). Kielikylpy. [Citerat 20.4.2017]. Tillgänglig:
<http://www.hel.fi/www/Helsinki/fi/paivahoito-ja-koulutus/paivahoito/paivakotihoito/kielikylpy/>

Helsingfors stad (2017). *Befolkningen*. [Citerat 24.10.2017]. Tillgänglig:
<https://www.hel.fi/helsinki/sv/stad-och-forvaltning/information/statistik/befolkning/befolkningen-/>

Hirsjärvi, Sirkka (2007). Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. I Hirsjärvi, Sirkka, Pirkko Remes & Paula Sajavaara (toim.). *Tutki ja kirjoita*. Keuruu: Otavan kirjapaino. 119–162.

Hoare, P. & S. Kong (2001). A framework of attributes for English Immersion teachers and implications for immersion teacher education. Teoksessa S. Björklund (Toim.) *Language as a Tool. Immersion Research and Practices*. Vaasa: Vaasan yliopisto. 211–230.

Hällström-Reijonen, Charlotta af (2012). *Finlandismer och språkvård från 1800-talet till i dag*. Nordica Helsingiensia 28. Helsingfors Universitet. Nordica. Finska, finskugriska och nordiska institutionen. Helsingfors: Unigrafia.

Hällström-Reijonen, Charlotta af & Mikael Reuter (2008). *Finlandssvensk ordbok*. Fjärde upplagan. Helsingfors: Schildts Förlags ab.

Infopankki (2017a). Information om finska och svenska språket. [Citerat 20.4.2017]. Tillgänglig: <http://www.infopankki.fi/sv/livet-i-finland/finska-och-svenska-spraket/information-om-finska-och-svenska-spraket>

Infopankki (2017b). Om Finlands historia. [Citerat 20.4.2017]. Tillgänglig:
<http://www.infopankki.fi/sv/information-om-finland/grundlaggande-information-om-finland/om-finlands-historia+>

Institutet för de inhemska språken (2017). [Citerat 24.8.2017]. Tillgänglig:
https://www.kotus.fi/sv/om_sprak/sprak_i_finland/svenska

Ivars, Ann-Marie (2011). Svenskan i Finland. *Uppslagsverket Finland*. [Citerat 21.12.2016]. Tillgänglig: <http://uppslagsverket.fi/sv/sok/view-103684-SvenskanIFinland>

- Kielitoimiston sanakirja (2017). Helsinki: Kotimaisten kielten keskus.
URN:NBN:fi:kotus-201433. Verkkojulkaisu HTML. Päivitettävä julkaisu.
[10.9.2017]. Tillgänglig: <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/>
- Krashen, Stephen D (1981). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Oxford: Pergamon Press.
- Laurén Christer (1985). *Normer för finlandssvenskan. Från Freudenthal till 1970-tal*. Helsingfors: Holger Schildts förlag.
- Laurén, Christer (1999). *Språkbud. Forskning och praktik*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 226. Språkvetenskap 36. Vaasa.
- Lier, Leo van (1994). *The classroom and the language learner. Ethnography and second-language classroom research*. Longman. London and New York.
- Liljestrand, Birger (1985). *Juttu och sammetsfarmare*. Notiser om finlandssvenskt tidningsspråk. Nordsvenska. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Umeå universitet 1.
- Lindström, Jan & Wide, Camilla (2015). Finlandssvenskt samtalsspråk. I Tandefelt, Marika (red.) *Gruppspråk samspråk två språk*. Svenskan i Finland – i dag och i går I:2. SLS. 91–126.
- Lyngfelt, Benjamin (2011). Om stilistiska finlandismer: Speciesmarkering och andra utmärkande drag i några finlandssvenska akademiska texter. I Niemi, Sinikka & Pirjo Söderholm (red.) *Svenskan i Finland 12*. Publications of the University of Eastern Finland. Reports and Studies in Education, Humanities, and Theology No2. Joensuu. 23–32.
- Lyster, Roy (2007). *Learning and teaching languages through content. A counterbalanced approach*. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam/Philadelphia.
- Marinova-Todd, S.H., Marshall, D.B. & Snow, C.E. (2000) Three misconceptions about age and L2 learning. *Tesol Quarterly* 34, 9–34.
- Martola, Nina (2007). Konstruktioner och valens: *Verbfraser med åt i ett jämförande perspektiv*. Nordica Helsingiensia 9. Helsingfors universitet. Nordica. Finska, finskugriska och nordiska institutionen. Helsingfors: Universitetstryckeriet.
- Melin-Köpilä, Christina (1996). *Om normer och normkonflikter i finlandssvenskan. Språkliga studier med utgångspunkt i nutida elevtexter*. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 41. Textgruppen i Uppsala AB.
- Mård, Karita (1996). Kielikylypyöpettajan kaksi roolia päiväkodissa. I: Buss, Martina &

Christer Laurén (toim.) *Kielikylpy: Kielitaitoon käytön kautta*. Vaasan yliopisto Täydennyskoulutuskeskus. 31–45.

- Mård, Karita (2002). *Språkbadsbarn kommunicerar på andraspråket. Fallstudier på daghemsnivå*. Acta Wasaensia Nr 100. Språkvetenskap 21. Vasa: Universitas Wasaensis.
- Norrby, Catrin (2004). *Samtalsanalys: så gör vi när vi pratar med varandra*. Lund: Studenlitteratur.
- Palojärvi, Anu, Åsa Palviainen & Karita Mård-Miettinen (2016). *På finska och svenska. Tvåspråkig pedagogik i daghem och förskola*. Jyväskylä universitet. Jyväskylän yliopistonpaino.
- Peltoniemi, Annika (2015). *Kansainvälinen näkökulma kielikylpyopettajakoulutukseen*. Seminarierapport. Vaasan yliopiston julkaisuja selvityksiä ja raportteja 200.
- Reuter, Mikael (2014). *Så här ska det låta. Om finlandssvenska och språkriktighet*. Helsingfors: Oy Nord Print Ab.
- SAOLhist (2015), en databas av orden i Svenska Akademiens Ordlista. [Citerat 10.9.2017]. Tillgänglig: <http://spraakdata.gu.se/saolhist/>
- Savijärvi, Marjo (2011). *Yhteisestä toiminnasta yhteiseen kieleen. Keskusteluanalyttinen tutkimus toisen kielen oppimisesta kielikylpypäiväkodin arkitilanteissa*. Helsingin yliopiston suomen kielen, suomalais-ugrilaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. Helsinki: Unigrafia.
- Savinen, Netta (2017). *Flera språks närvaro i ett språkbadsklassrum. En fallstudie om lärartal*. Vasa universitet, filosofiska fakulteten.
- Sigurd, Bengt & Håkansson, Gisela (2007). *Språk, språkinläring & språkforskning*. Upplaga 2. Ungern: Reálszisztéma Dabas Printing House.
- Språklag 6.6.2003/423.
- Stakes, forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (2005). *Grunderna för planen för småbarnsfostran*. En korrigerad upplaga. II version. Handböcker 61. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.
- Stenmark, Harry (1983). *Finlandssvenska ord och uttryck*. Malmö: Team Offset.
- Södergård, Margareta (2002). *Interaktion i språkbadsdaghem. Lärarstrategier och barnens andraspråksproduktion*. Acta Wasaensia. Nr 98. Språkvetenskap 20. Vasa: Universitats Wasaensis.

- Södergård, Margareta & Sofia Tjäre (2008). Blivande barnträdgårdslärares syn på finlandismer. *Svenskans beskrivning 29/2007*: 277–285. Vasa: Svensk-Österbottniska samfundet r.f.
- Södergård, Margareta & Sofia Tjäre (2009). *Finlandismer i daghemsmiljö – används de faktiskt?* Presentation vid konferensen Svenskan i Finland 12. 15-16.10.2009 vid Joensuu universitet.
- Tandefelt, Marika (2003). *Tänk om... Svenska språknämndens förslag till handlingsprogram för svenskan i Finland*. Forskningscentralen för de inhemska språken. Helsingfors: Nord print.
- Tuomi, Jouni & Anneli Sarajärvi (2013) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi, Vantaa.
- Utbildningsstyrelsen (2016a). *Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014. Föreskrifter och anvisningar 2016:1*. Juvenes print – Suomen yliopistopaino oy, Tampere.
- Utbildningsstyrelsen (2016b). *Grunderna för planen för småbarnspedagogik 2016. Föreskrifter och anvisningar 2016: 17*. Juvenes print – Suomen yliopistopaino oy, Tammerfors.
- Utbildningsstyrelsen (2015). *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014. Föreskrifter och anvisningar 2014: 96*. Juvenes print – Suomen yliopistopaino oy, Tampere.
- Vasa Stad (2017a). *Befolkning och flyttningsrörelse*. [Citerat 24.10.2017]. Tillgänglig: <https://www.vaasa.fi/sv/statistik-om-vasa-och-vasaregionen/befolkning-och-flyttningsrorelse>
- Vasa Stad (2017b). *Kielikylpyopetus (ruotsi) varhaiskasvatuksessa*. [Citerat 9.2.2017]. Tillgänglig: <https://www.vaasa.fi/kielikylpyopetus-ruotsi-varhaiskasvatuksessa>

Bilaga 1. Frågor till pedagoger

Din ålder

Din skolning

Hur många år har du arbetat i daghem?

Hur många år har du arbetat i språkbad?

När har din nuvarande språkbadsgрупп börjat sin verksamhet?

Vad tycker du att en finlandism är?

Hur anser du relationen mellan finlandssvenskan och finlandismer?

Använder du finlandismer i ditt arbete som barnträdgårdslärare i språkbad? I hurdana situationer?

Anser du att det finns skillnad mellan användning av finlandismer i språkbadsdaghem eller i ett svenskspråkigt daghem?

Använder du svenska på din fritid? I hurdana situationer? Använder du finlandismer i dem?